

Spaanderstraatsche akkers Bos van Oss

uitwerking groen blauw raamwerk

29 10 2024

Inleiding

Het terrein genaamd de Spaanderstraatsche akkers is een landschapsrelict tussen de N329 (westzijde) en Berghem(oostzijde), de Spaanderstraat (noordzijde) en Berghemseweg(zuidzijde).

In de huidige situatie is het gebied in gebruik als akkerland en uitloopgebied voor Berghem.

De ambitie van de stichting Bos van Oss, gemeente Oss, Dorpsraad Berghem en Landschapsbeheer Oss is om dit gebied om te vormen tot een biodivers bospark met veel bomen en waterberging.

Het Bos van Oss is een initiatief van de werkgevers in Oss. Doel is de aanplant van een nieuw bos met de omvang van 20 hectare waarvan een groot deel in de Spaanderstraatsche akkers een plek gaat krijgen.

Dit strategische uitvoeringsplan Groen Blauw raamwerk Spaanderstraatsche akkers is ontworpen om in fases uitgevoerd te kunnen worden. Op de gronden in eigendom van de gemeente gaat de stichting Bos van Oss in samenwerking met Landschapsbeheer Oss, in fases, bos en bomen aanplanten. De eerste fase heeft al plaatsgevonden.

Het gebied heeft een bijzondere waterhuishouding. Er lopen twee leggersloten aan de oostzijde en westzijde van het gebied. Door de ligging aan de rand van een dekzandrug, en stagnerend grond- en regenwaterwaterafvoer is er sprake van een hoge tot zeer hoge grondwaterstand in de winter. In drogere periodes is de grondwaterspiegel een stuk lager. In dit groenblauw raamwerk ontwerp is, in overleg met het waterschap, een watersysteem ontworpen dat zoveel als mogelijk gebiedeigen water vasthoudt en tevens op termijn de westelijke legger via het plangebied laat afstromen op de oostelijke legger. Regenwater uit het wijk het Reut kan, op termijn, volledig geborgen worden in het bospark waardoor, mogelijk jaarrond, een vochtiger parkboslandschap gecreëerd kan worden. Dit watersysteem wordt in overleg met het waterschap nader uitgewerkt.

De verwachting is dat er, door de bosaanplant met veel boszomen, de aanleg van gradiënten en afwisselend open en bosrijke gebieden, het vasthouden van voldoende gebiedseigen water en juist beheer, een hoge biodiversiteitswaarde kan ontstaan. Landschapsbeheer Oss gaat dit gebied ook in de toekomst beheren.

Dit plan is ontwikkeld in samenspraak met initiatief Bos van Oss, Landschapsbeheer Oss, Gemeente Oss, Dorpsraad Berghem en betrokken bewoners. Naast twee presentaties van voorlopers van dit plan hebben we, als start van het project, een wandeling door het gebied gemaakt waarbij we heel veel wensen en ideeën hebben opgehaald die vertaald zijn in het voorliggende plan.

Analyse

Projectlocatie

Luchtfoto

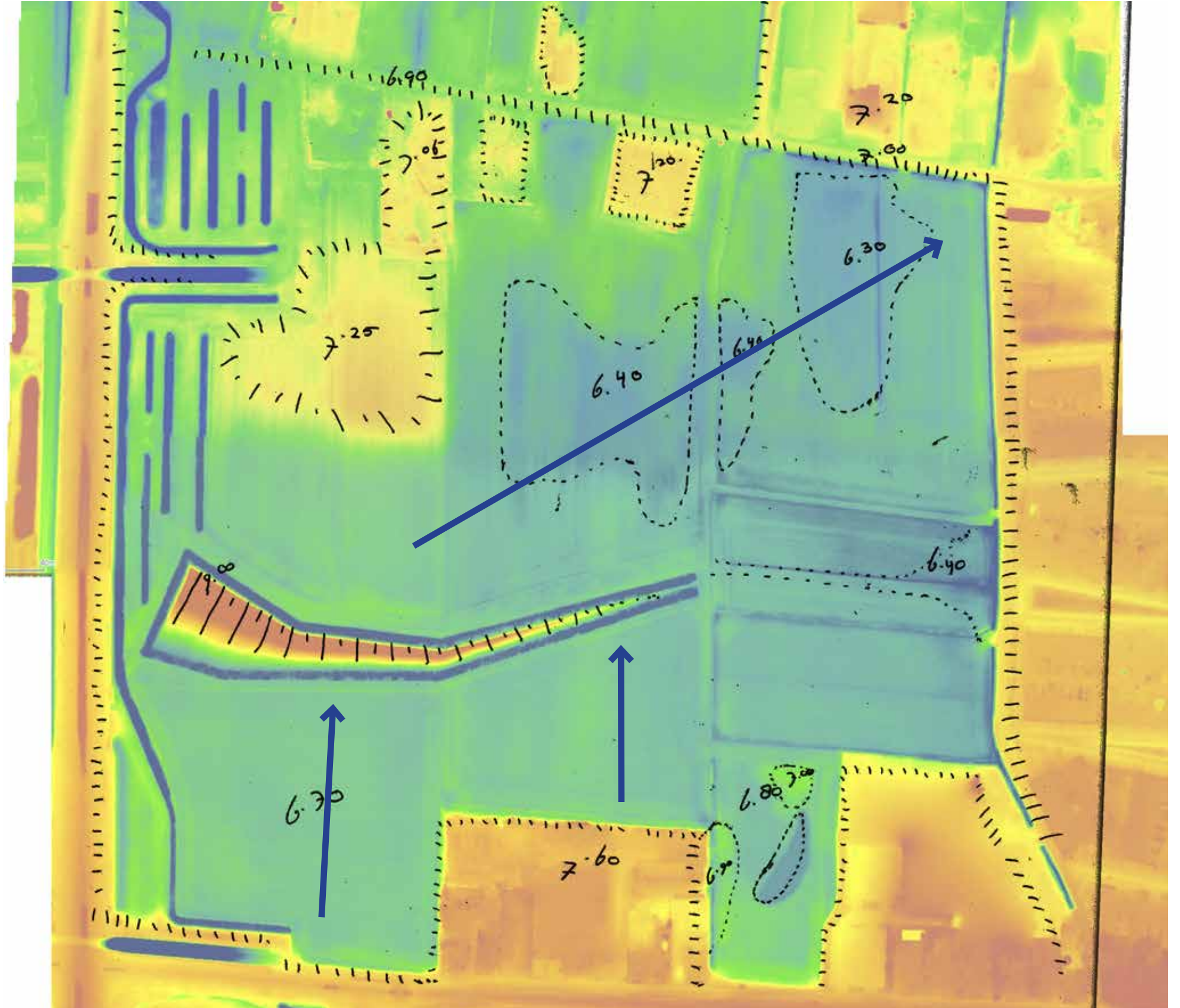

Analyse - kansen en bedreigingen hoogteligging

- Gehele terrein aflopend naar noordoosthoek
- Lage ligging ten opzichten van omgeving.
Laagste punt op 6.30+ NAP
Hoog Berghem ligt op ongeveer 8+ NAP
- Stagnatie van regenwater in noordoosthoek
- Stagnatie van regenwater tegen landartobject aan
- Stagnatie van water bij oostelijke legger tegen woonwijk
- Hogere kop bij noordelijke tunnel

Kansen

- Benutten lage ligging voor het creëren van vochtige bostype op grens van dekzandrug en komgronden

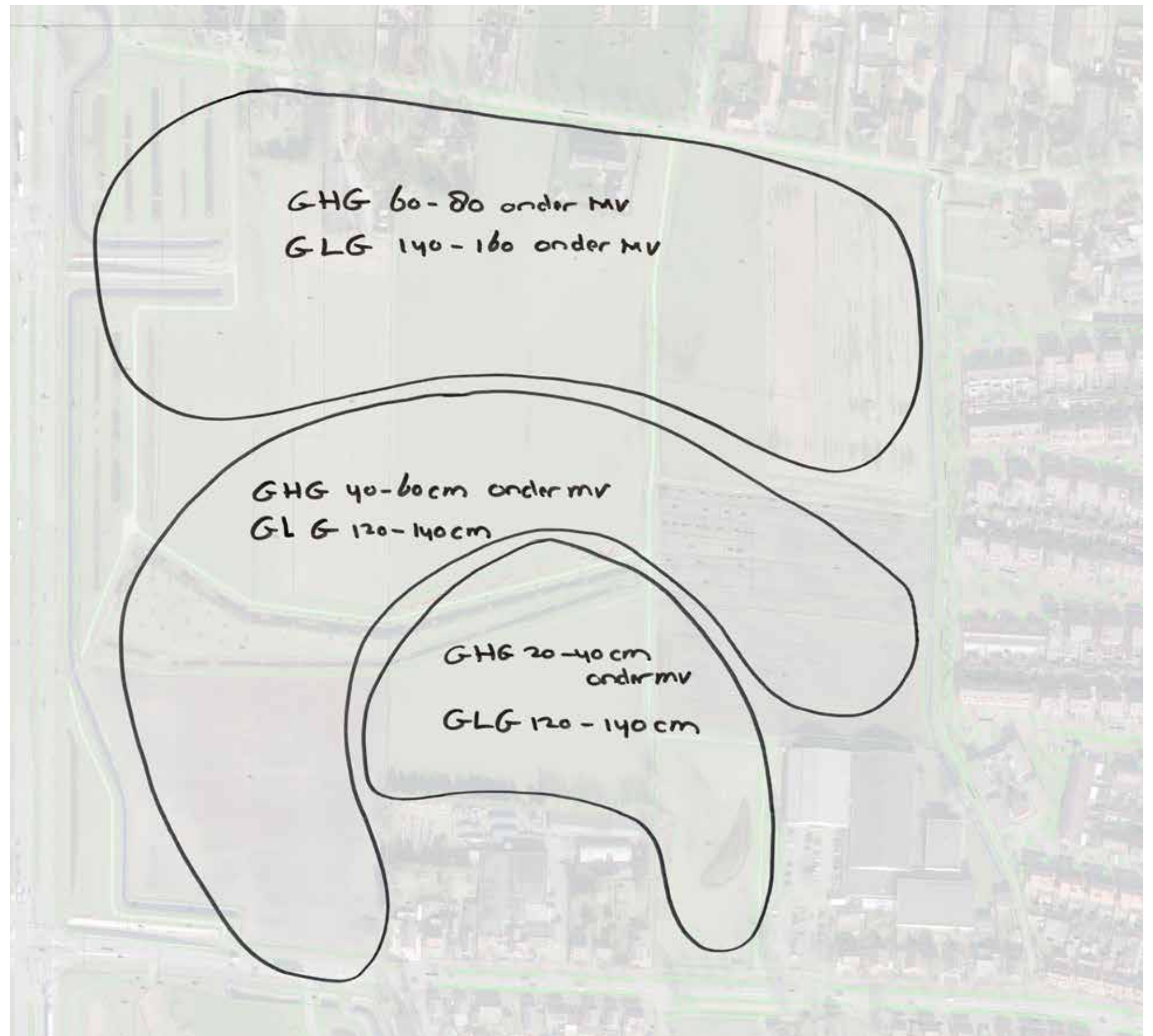
Analyse - kansen en bedreigingen watersysteem - grondwater

Bestaand

- Er is een verschil in grondwatertrappen in het noordelijke en zuidelijke deel.
- Het grondwater in het noordelijk deel ligt op z'n hoogste niveau 60 tot 80 cm onder maaiveld.
- In het zuidelijk deel ligt de GHG 20 tot 40 cm onder maaiveld.
- Dit is goed zichtbaar in de poel en sloten in het zuidelijke deel.
- De grondwaterstand in het zuidelijk deel staat waarschijnlijk meer onder invloed van lokaal kwelwater van de hoger gelegen dekzandrug, waar Berghem op is ontstaan.

Kansen en bedreigingen

- Kans op bijzondere vegetaties
- Scheiden van gebiedseigen water van de overige waterstromen
- Creëren van verschillende bostypen
- Boomsoortkeuze afstemmen op wisselende grondwaterstanden

Analyse - kansen en bedreigingen recreatie

Bestaand

- Een voetgangers toegang vanaf Berghem
- Twee (voetgangers)toegangen vanaf Oss via tunnels
- Parkeerplaats bij sporthal grenst direct aan het gebied (gaat verdwijnen)
- Een ommetje vanaf Berghem is beperkt te maken.
- Een rondwandeling loopt altijd via de fietspaden van de Spaanderstraat of via de parallelweg langs de Osseweg.
- Speeltoestellen langs de noordzijde van het landartobject en de N329 zijn aan vervanging toe.

Dit zijn geen logische plekken:

- veel geluidsoverlast langs de N329
- op afstand van de wijk
- geen sociale controle

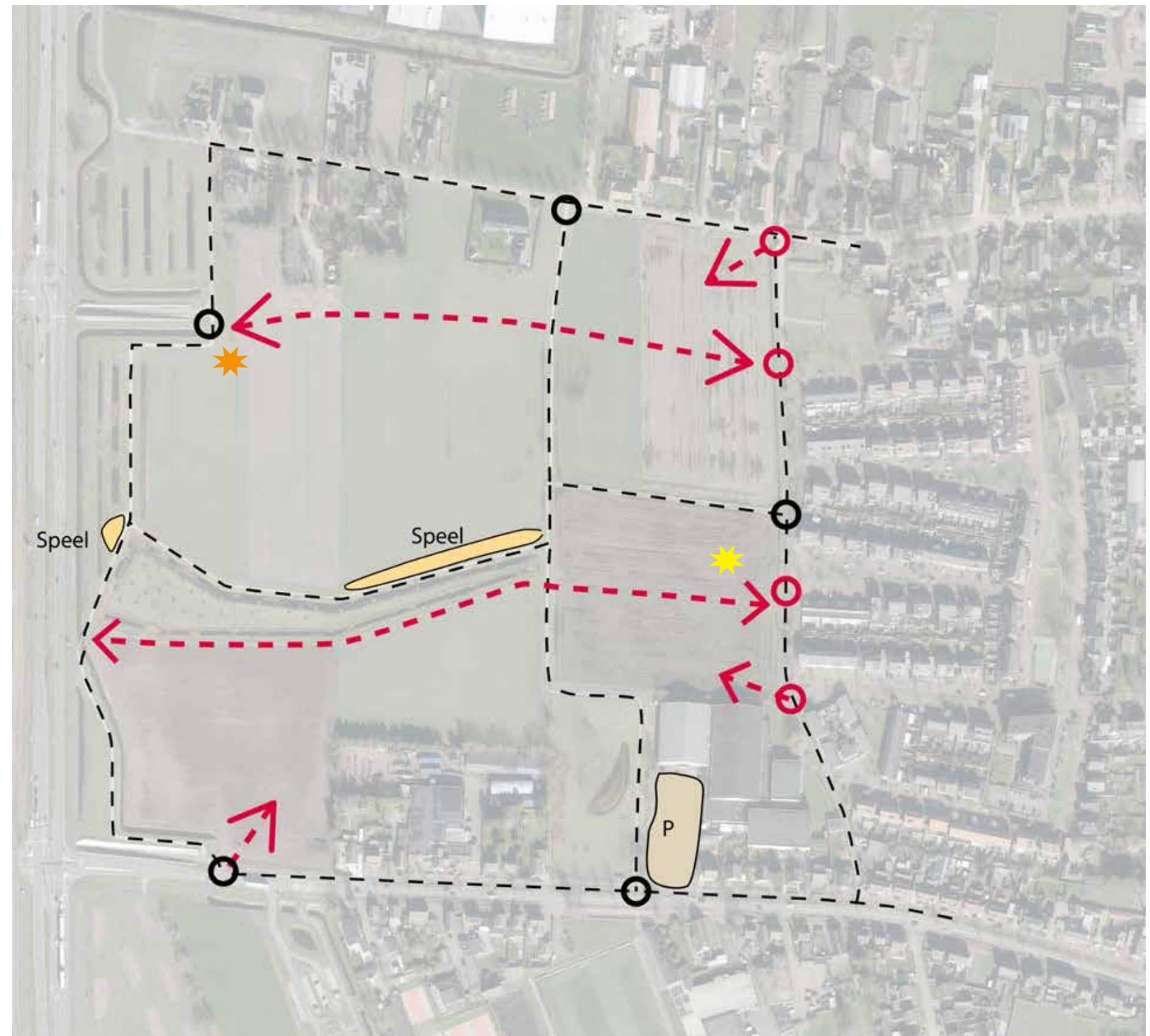
- Kunstwerk bij uitgang noordelijke fietstunnel.

Kansen

- Verbeteren van de mogelijkheden voor ommetjes (rode pijlen en toegangen)
- Centrale natuurspeelplek dicht bij de wijk

✱ kunstwerk

✱ voorgestelde speelplek

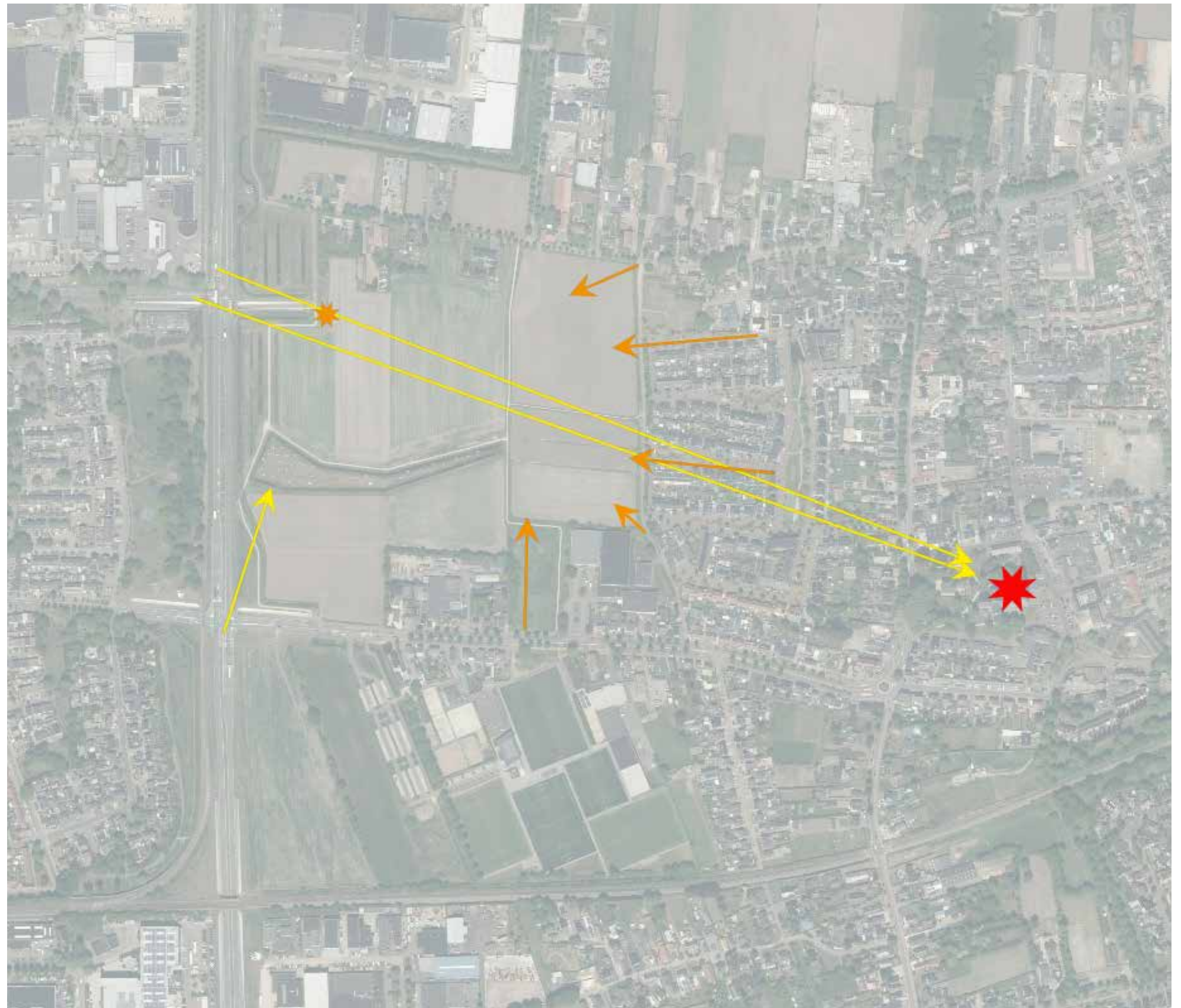
Analyse - kansen en bedreigingen zichtrelaties

Bestaand

- Het zicht op de kerk in Berghem is een gewaardeerd beeld.
- Op dit moment is de kerk beleefbaar vanaf de N329, rijdend vanuit het noorden naar het zuiden vanaf het kruispunt Megensebaan-Singel 45-45.
- In deze zichtlijn is een kunstwerk geplaatst.
- Vanaf het kruispunt Megensebaan-Osseweg is de kerk niet zichtbaar. De aandacht wordt getrokken door zonnepanelen in bloemvorm op het landarttalud.
- Vanaf de rand van Berghem en de wijk het Reut is zicht op het plangebied. Wanneer het mais hoog staat wordt in de zomer dit zicht beperkt.
- Vanuit de Spaanderstraatsche akkers is de N329 zeer dominant zichtbaar en hoorbaar.

Kansen

- Zichtlijn op kerk Berghem, vanaf het kruispunt, ter hoogte van het kunstwerk behouden.
- Beperken van de zichtbare en hoorbare dominantie van de N329 in het gebied zodat het gebied meer als park kan functioneren.

Analyse - eigendomssituatie kansen en bedreigingen

- Het plangebied is niet geheel eigendom van de gemeente. Ongeveer 8 hectare is eigendom en in beheer bij landschapsbeheer.

maximaal gemeentelijk eigendom

A	35347
B	14852
C	7624
D	10243
E	8677
F	4547

totaal 81290 m²

Overig eigendom

X1	29864*
X2	9957
X3	10604
X4	22734
X5	15543

totaal 88702 m²

*dit perceel is gedeeltelijk van de gemeente maar is onderdeel van een afspraak waarbij de pacht van dit perceel verbonden is aan het gebruik van een strook grond als wandelpaden daarmee niet direct inzetbaar voor bosaanplant

	eigendom gemeente
	eigendom privé

Schetsontwerp

Schetsontwerp januari 2024 (met omringende plannen)

Dit schetsontwerp is in het najaar van 2023 gepresenteerd aan de gemeente, omgeving, initiatiefnemers Bos van Oss, dorpsraad en CRK.

Er is waardering uitgesproken voor het plan.

Aandachtspunten voor nadere uitwerking waren:

- Grondwalletje en zichtrelatie Spaanderstraatscheakkers - N329.
- Uitwerken van het herinneringsbos, een initiatief van Landschapsbeheer Oss en de dorpsraad.
- Aansluiten op huidige en oorspronkelijke verkavelingsstructuur
- Fase 2 bosaanplant Bos van Oss
- Omdat delen van het terrein (nog) niet eigendom van de gemeente is, is gevraagd het schetsontwerp uit te werken tot een strategisch en faseerbaar uitvoeringsplan.

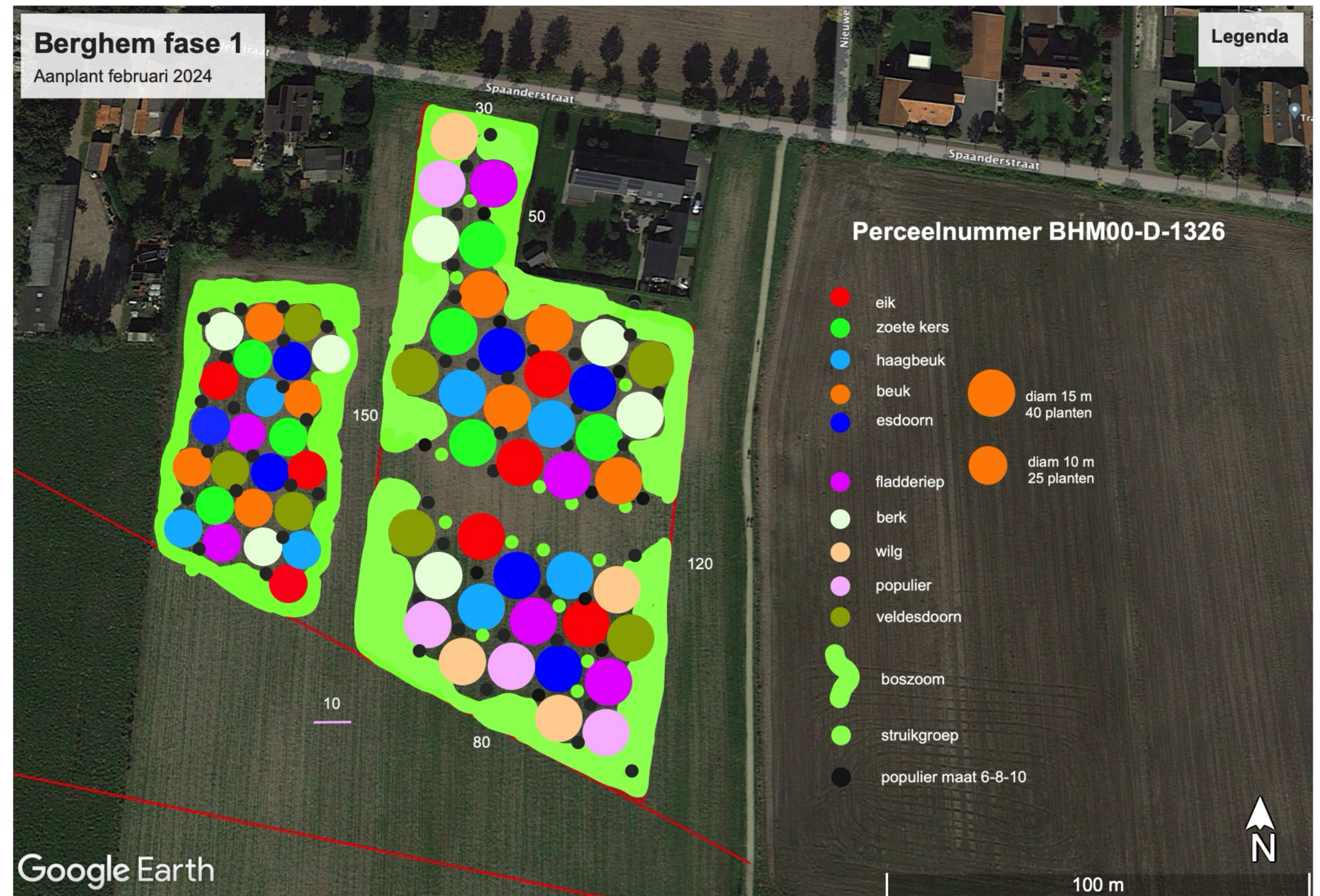

Fase 1 aanplant februari 2024

Fase 1 aanplant november 2023 | beplantingsplan

Beplantingsplan fase 1
Ontwerp Landschapsbeheer Oss
Henk Smouter

Uitwerking groen blauw raamwerk

Ontwerp groen blauw raamwerk Spaanderstraatsche akkers

Het strategisch uitvoeringsplan van het groen blauwe raamwerk Spaanderstraatsche akkers/ Bos van Oss bestaat uit de volgende onderdelen.

Groenstructuur

- bestaande solitaire- en laanbomen
- nieuwe bomen solitaire- en laanbomen
- het Herinneringsbos
- houtwallen
- bosvakken

Watersysteem

- legger water
- gebiedseigen regen- en kwelwater
- poelen

Padensysteem

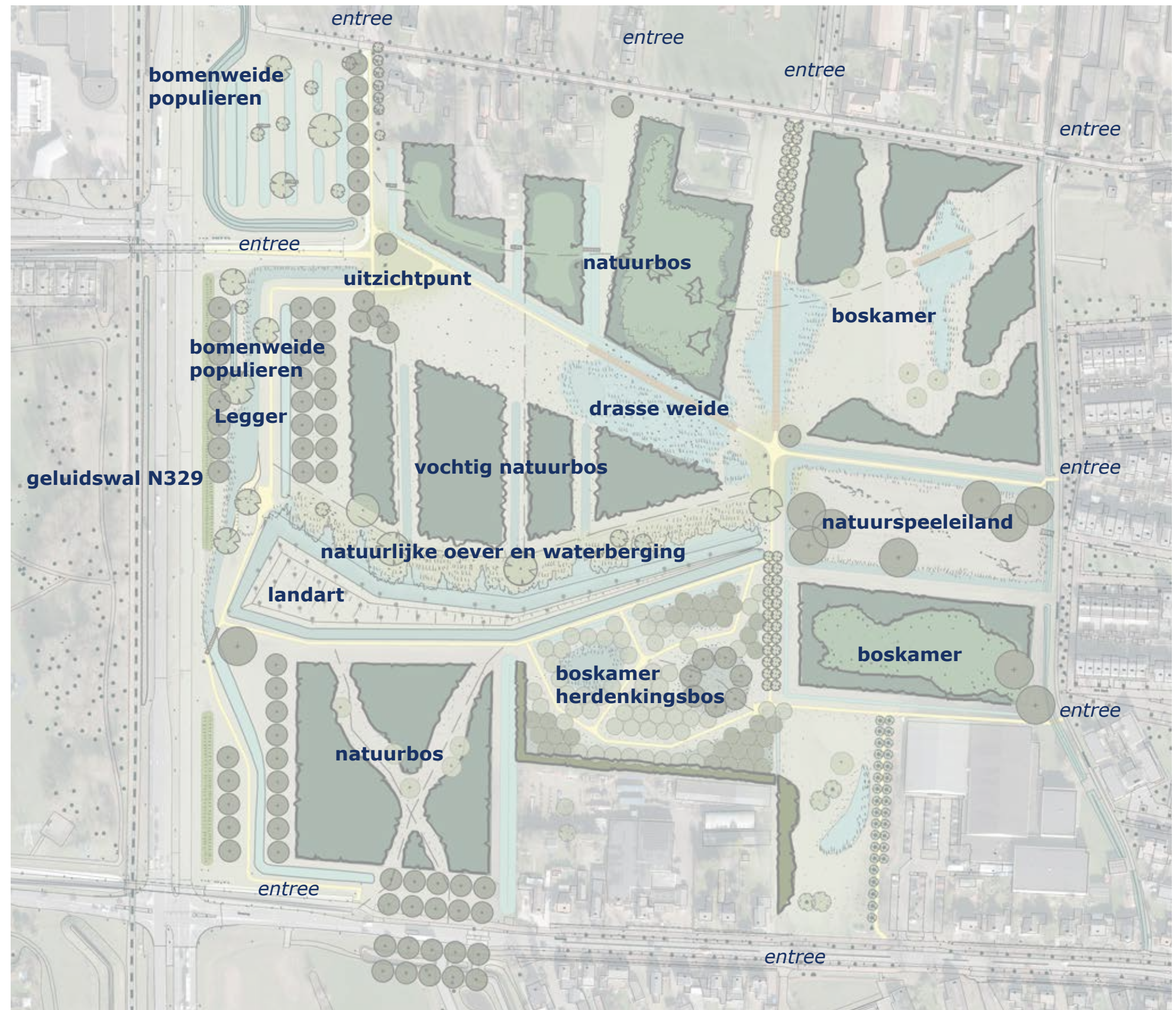
- halfverharde paden
- laarzenpaden in gras
- vlonderpaden

Meubilair en kunstwerken

- banken
- speelobjecten
- kunstwerken
- informatievoorziening

Ontwerp groen blauw raamwerk Spaanderstraatsche akkers

Ontwerp groen blauw raamwerk Spaanderstraatsche akkers

Legenda

- Bomen bestaand
- Populieren
- Solitaire bomen
- Bos en boszomen
- Bos
- Houtwal
- Greppels en sloten
- Natuuroever
- Drasse weide
- Kruidenrijk Grasland
- Lindebomencirkel herinnerings bos
- Bomen herinneringsbos vochtige omstandigheden
- Bomen herinneringsbos drogere omstandigheden
- Geluidswal
- Wandelpad halfverharding
- Onverhard wandelpad
- Vlonderbrug over greppel
- Vlonderpad
- Ontmoetingsplek op verhoging
- Kunstwerk bestaand
- Kunstwerk nieuw Bos van Oss
- Bankje
- Zonnenpanelen op palen op talud
- Speeltoestellen speeleiland

Groenstructuur

Groenstructuur

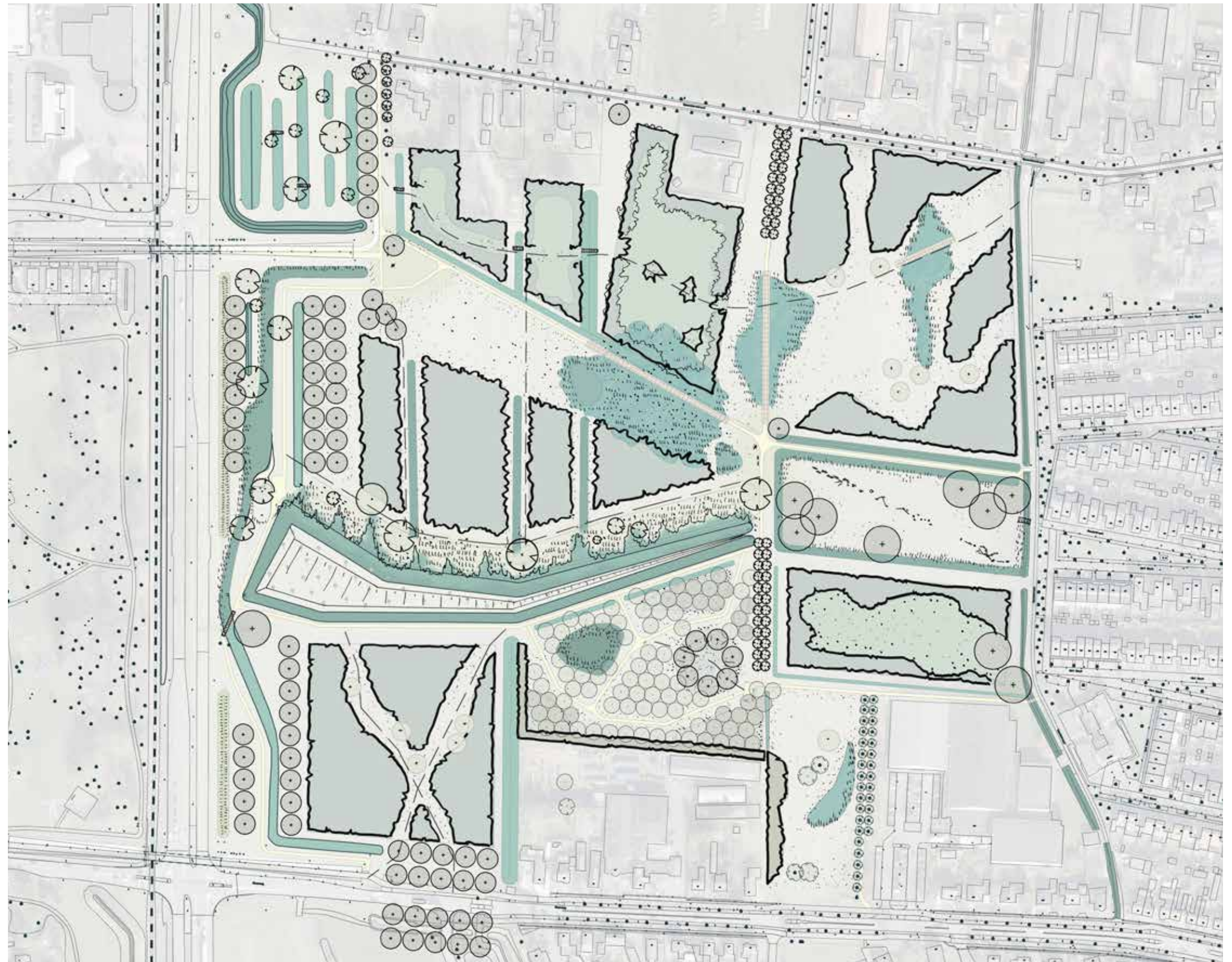
- bestaande solitaire- en laanbomen
- nieuwe bomen solitaire- en laanbomen
- het Herinneringsbos
- houtwallen
- bosvakken

Watersysteem

Watersysteem

- legger water
- gebiedseigen regen- en kwelwater
- poelen

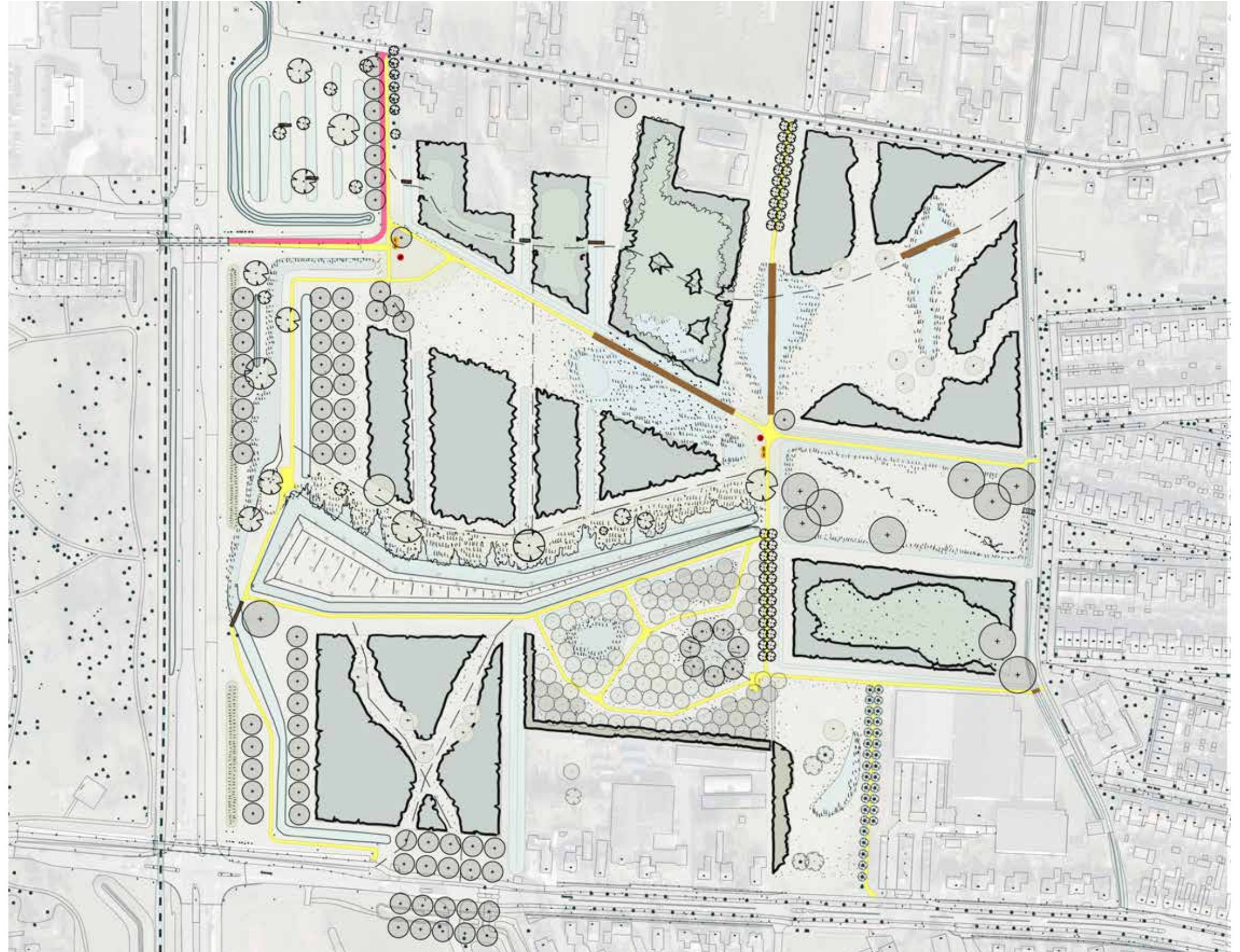
Paden, entrees, meubilair en kunstwerken

Padensysteem

- halfverharde paden
- laarzenpaden in gras
- vlonderpaden

Meubilair en kunstwerken

- bankjes
- speelobjecten
- kunstwerken
- informatievoorziening

Zichtlijnen

Groenstructuur: natuurbossen op vochtige gronden

Groenstructuur: Solitaire bomen, lanen en boomweides

Solitaire bomen op open weiden

Populierenakker

Laanaanplant op aanzet paden vanaf randen

(Knot) wilgen langs paden en sloten

Gradiëntrijk, bloem- en kruidenrijk maaiveld

Vochtige weide

Poel

Riet langs natuuroevers

Droge kruidenrijke berm

Herinneringsbos

Speeleiland

Natuurlijk spelen

Speeleiland - natuurlijk spelen vlakbij de wijk

Natuurlijk spelen vlakbij de wijk (vervangen of verplaatsen bestaande toestellen)

Meubilair en beeldtaal

Begeleiden van paden en entrees, ontmoetingsplekken

Informatievoorziening

Vlonderbruggen

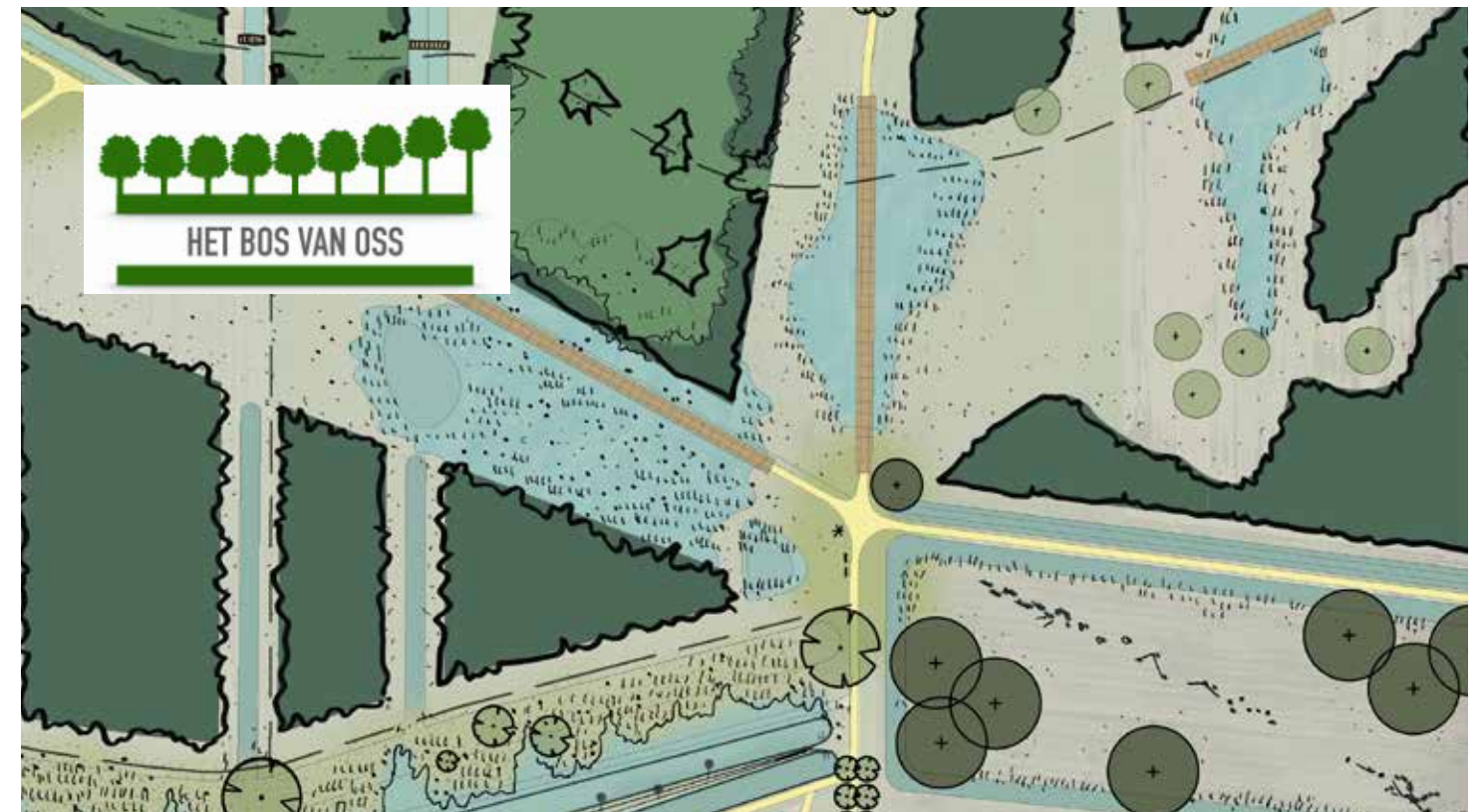
Kunstwerken

Bestaand kunstwerk

Landart

Locatie nieuw info-kunstwerk Bos van Oss

Watersysteem fasering

Oppervlakte watersysteem huidige situatie

Huidig watersysteem

Oostelijke legger:

Afwatering van de nieuwe wijk

Overbelasting

Wateroverlast in akkers naast de legger

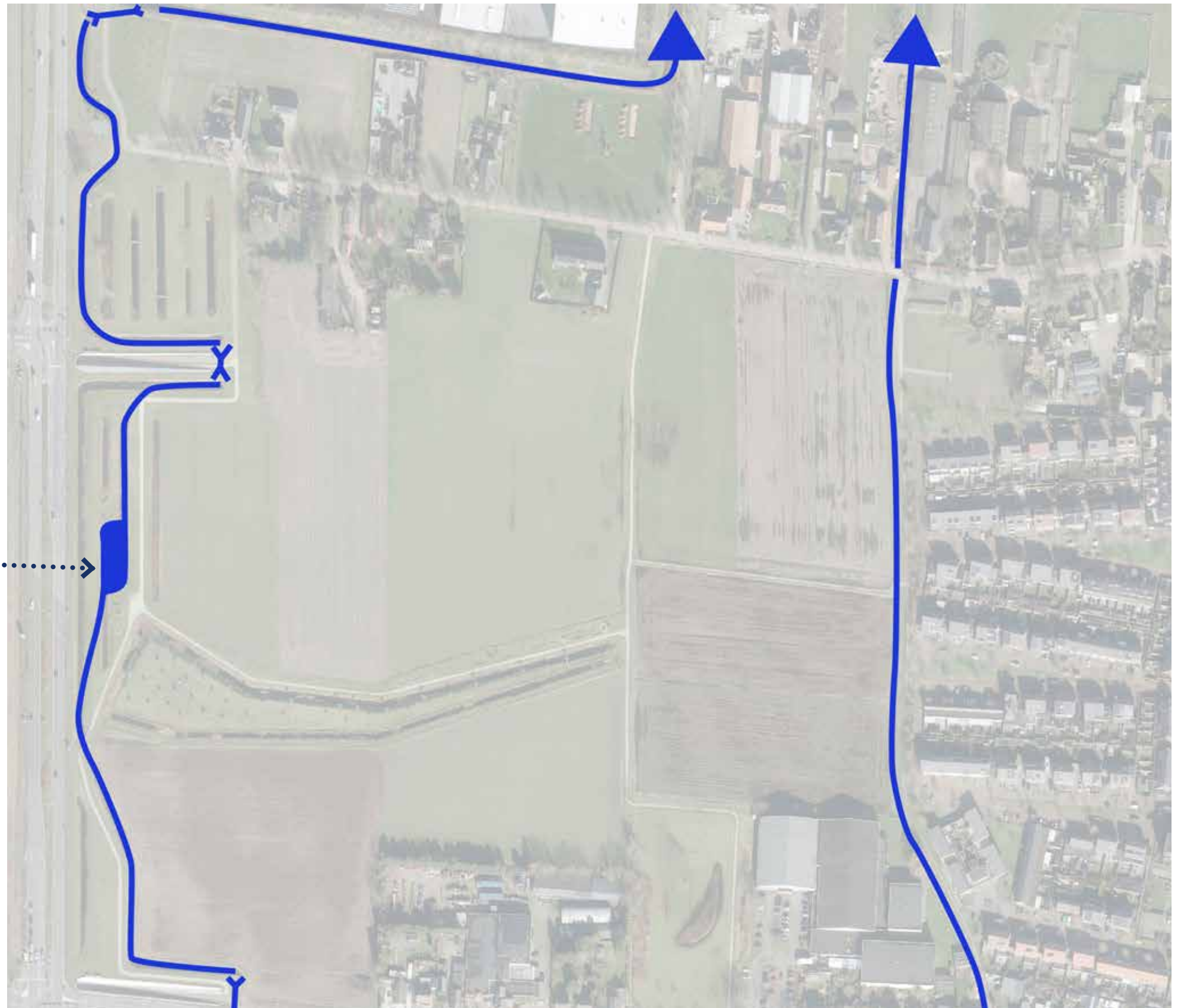
Westelijke legger:

Sloot rondom landartobject is aangesloten op legger met terugslagklep

Nieuw watersysteem fase 1

Verleggen legger
gebruikmakend van bestaande greppels
Natuurlijker beekverloop
Ruimte maken voor geluidswalletje

Nieuw watersysteem fase 2

Aanleg watersysteem hart van het park
t.b.v. bosaanplant

padensysteem
greppels en waterberging
poelen

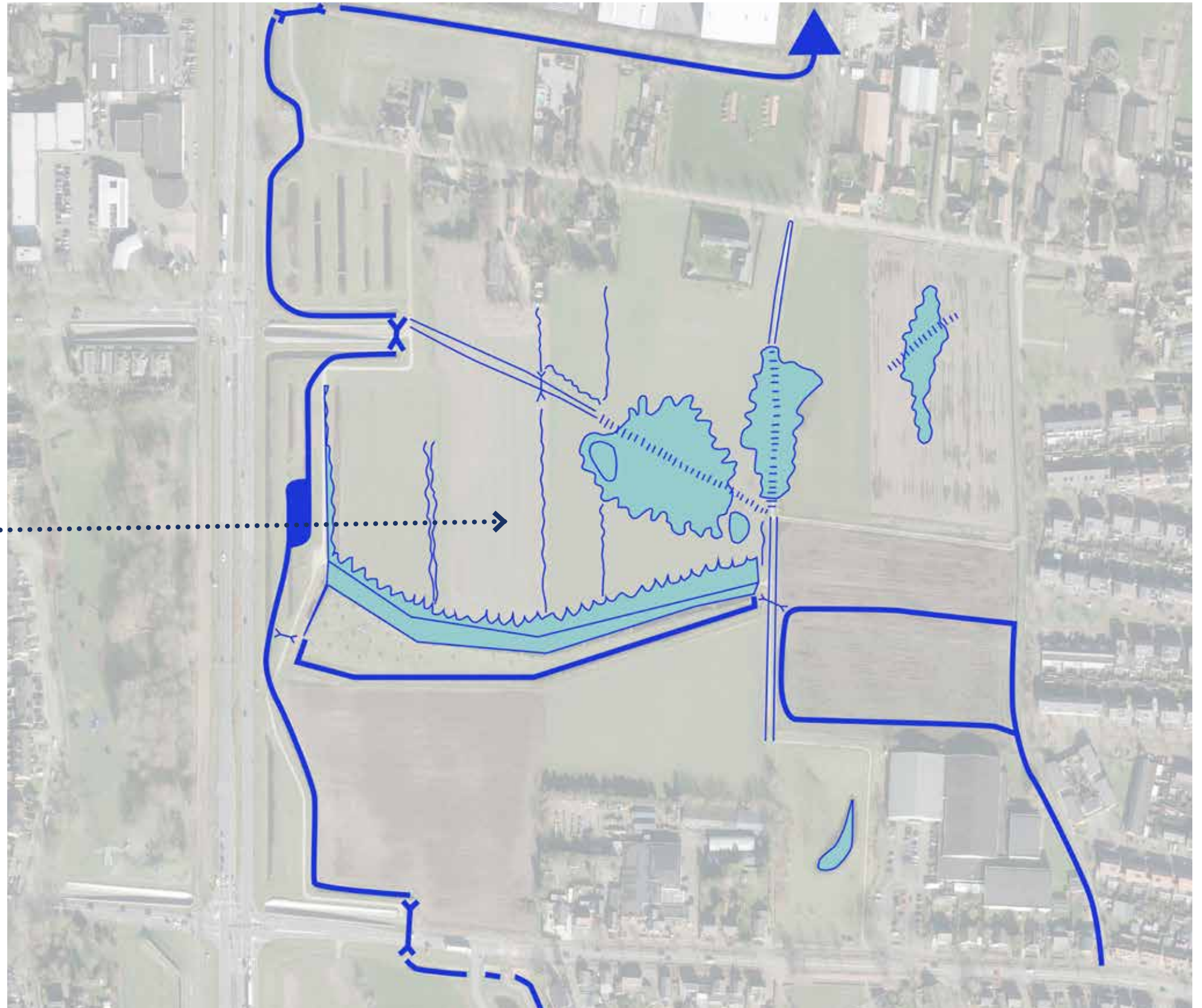
Nieuw watersysteem fase 3

Afkoppelen westelijke legger

Nieuw watersysteem fase 4

Vergroten waterbergingscapaciteit gebiedseigen water

Uitwerking A: Westzone N329

Optie 1: Geluidswal + legger op huidige plek

De grondwal langs de N329 heeft als doel om het de impact van de N329 op de Spaanderstraatsche akkers | Bos van Oss te filteren.

Dit gaat voornamelijk om het filteren en verzachten van het zicht op de auto's en deels om het verminderen van het geluid.

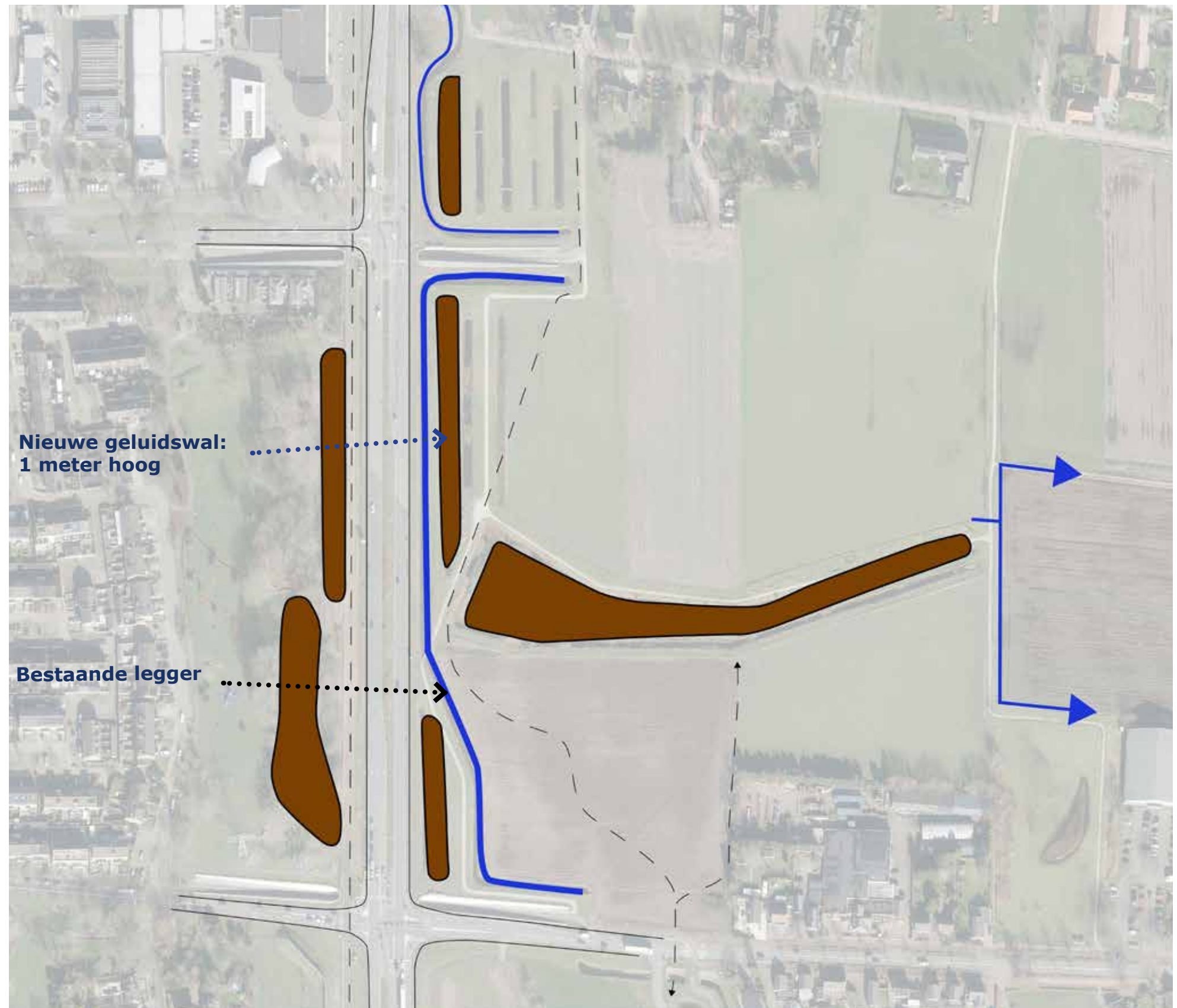
Vanaf de N329 is het daarentegen niet wenselijk om het hele gebied te verstoppjen achter een wal.

In overleg met betrokkenen hebben we gekozen voor een walletje van 1 meter hoog. De autobestuurder kan er dan net overheen kijken. Met halfopen beplanting kan een tweede 'filter' gemaakt worden zonder het gebied helemaal dicht te planten.

Wij hebben twee opties onderzocht:

Optie 1:

De bestaande legger laten liggen waar hij ligt en een walletje ten oosten daarvan in het plangebied realiseren. Bestaande greppels moeten daarvoor gedempt worden.

Optie 2: Geluidswal langs rijbaan + legger verplaatst

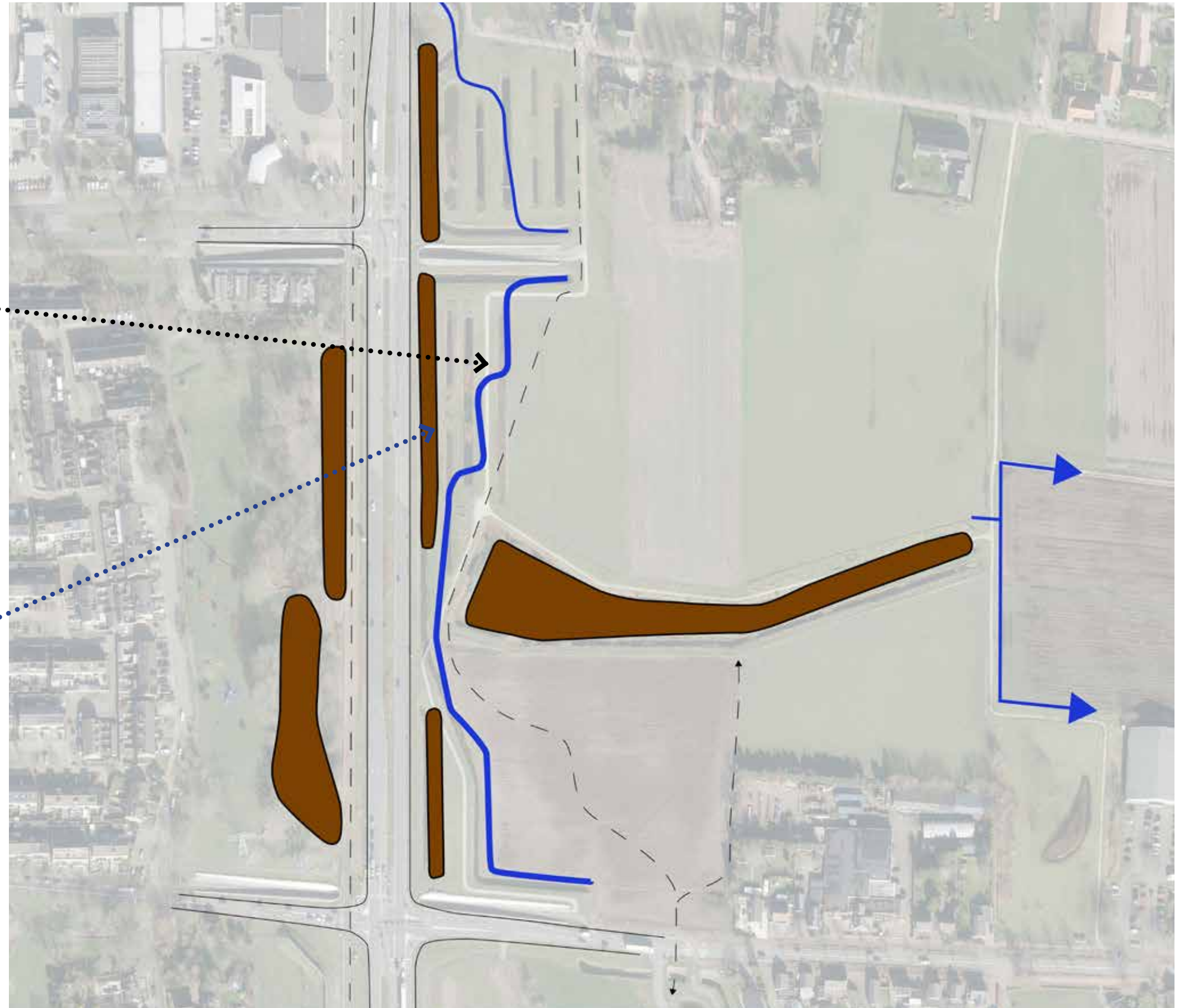
Optie 2:

De legger wordt naar het oosten verlegd. Het walletje komt zo dicht mogelijk tegen de N329 aan.
De legger volgt de bestaande greppelstructuren.

De legger gaat daarmee meer meanderen en kan flauwere oevers krijgen.

Verplaatste legger

Geluidswalletje
1 meter hoog
langs rijbaan

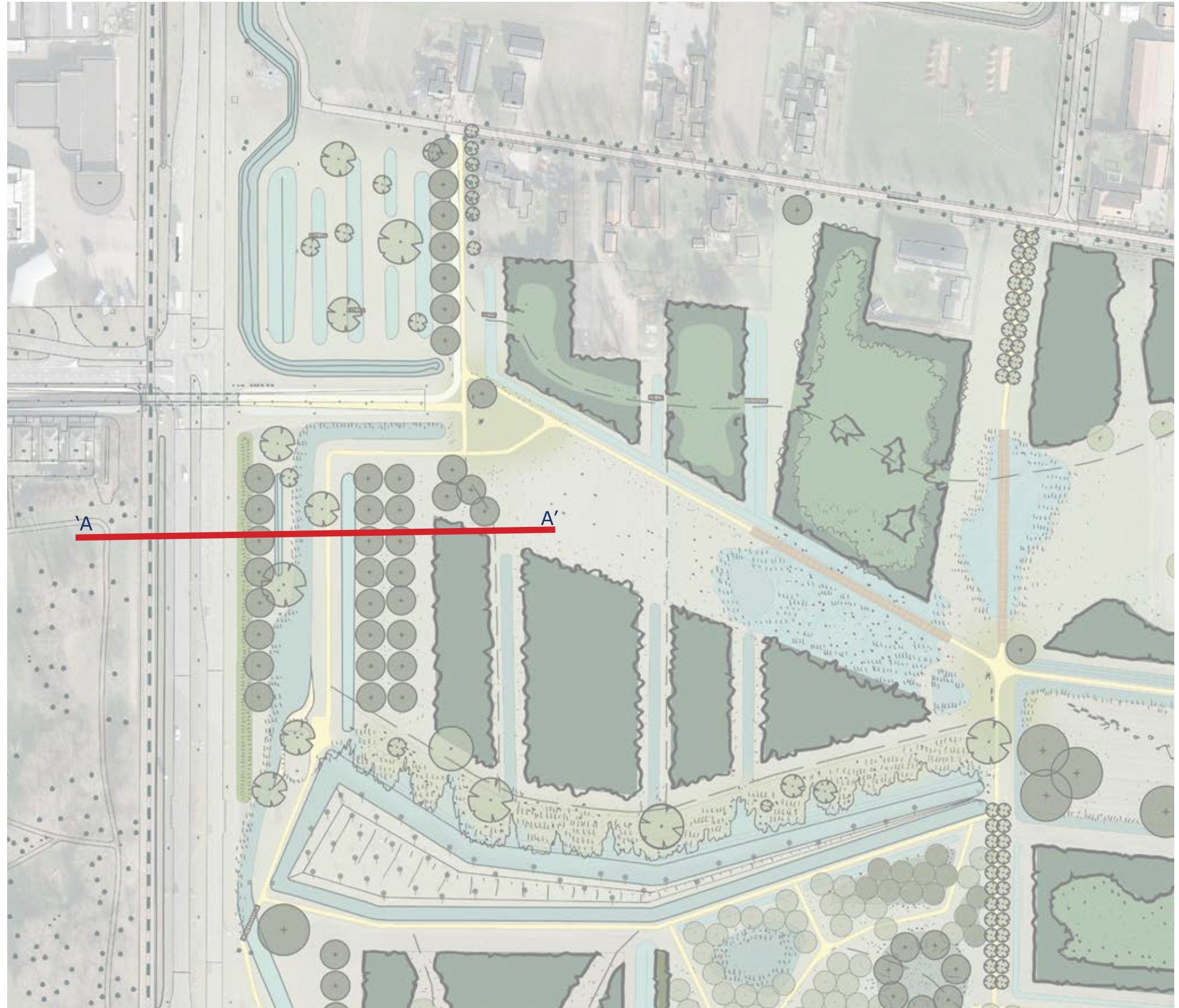
Ontwerp westzone: Voorkeur optie 2

De voorkeur gaat uit naar optie 2 omdat het een duidelijke meerwaarde oplevert voor:

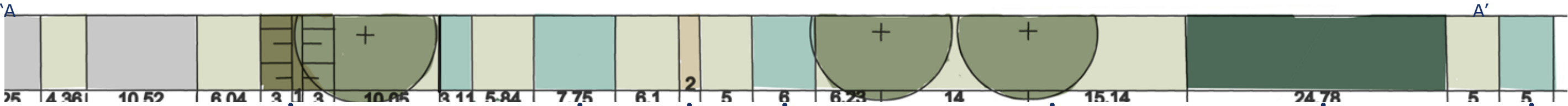
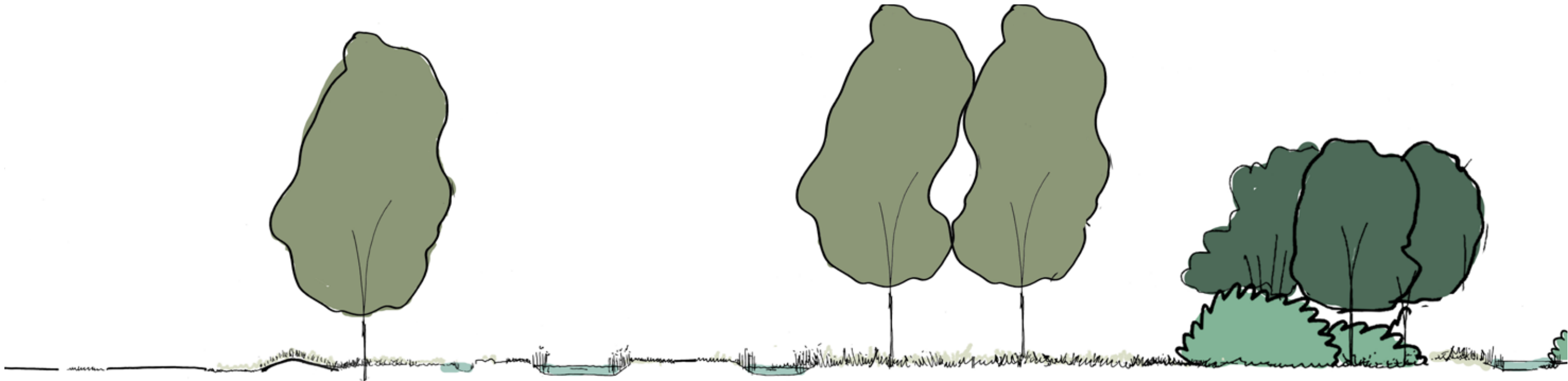
- Maximale geluidsreductie door wal direct op bron N329
- De waterhuishouding (vertraagde afvoer)
- De biodiversiteit (flauwere oevers)
- Bestaande speel- en ontmoetingsplek kan opgewaardeerd worden tot waterspeelplek (wens dorpsraad)

De N329 wordt in onze visie begeleid door populierenrijen. Er staat al een populierengroep ten noorden van het plangebied.

Een populierenweide sluit goed aan op de wens om een zichtrelatie te behouden op de Spaanderstraatsche akkers vanaf de N329 en tevens vanuit het gebied een verzachting te creëren op het dominante zicht op auto's en vrachtwagens op de N329.

Doorsnede A-A'

geluidswal 1 meter hoog
op locatie bestaande
legger

nieuwe legger

bestaand pad

bestaande greppel

zwarte populierenweide
met kruidenrijke onder-
begroeiing

nieuw bos

nieuwe greppel

Uitwerking B: Fasering bosaanplant en doorsnedes

Fase 2: Bos van Oss aanplant winter 2024-2025

De rood omkaderde delen worden in de winter van 2024/2025 of de najaar 2025 geplant als tweede fase initiatief Bos van Oss, afhankelijk het tijdstip vergunningverlening.

Deze onderdelen gebieden zijn in eigendom van de gemeente.

De bosaanplant bestaat uit twee delen.

2A.

Dit bosdeel is gelegen op een nat deel van het gebied. In natte periode staat hier permanent water. In drogere periodes is er geen oppervlaktewater aanwezig.

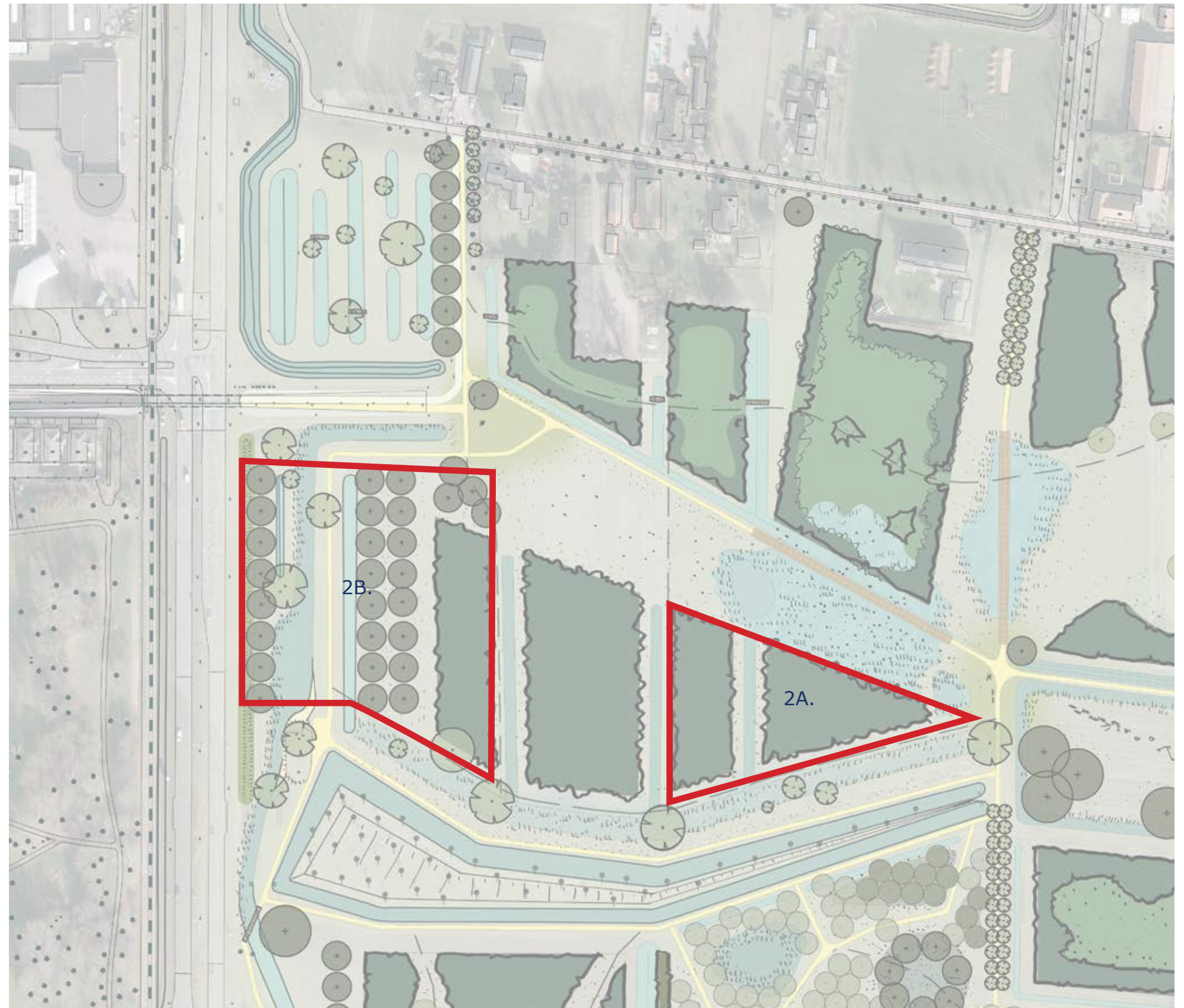
Het bos wordt aangeplant met verschillende soorten wilg (80%) aangevuld els en fladderiep, hazelaar, meidoorn, sleedoorn, vlier en veldesdoorn.

Het beplantingsplan wordt uitgewerkt en uitgevoerd door Landschapsbeheer.

Naast de aanplant van het bos is het ook mogelijk om de mogelijkheid voor ommetjes te verbeteren door een vlonderpad en stuinpaden aan te leggen door de reeds aangelegde bosvakken en fase 2a.

2B.

De westzone van het plangebied is in bezit van de gemeente. De bos van Oss plant hier een deel natuurbos aan, een populierenweide en enkele solitaire bomen. Dit is een droger deel van het plangebied. In het natuurbos worden meerdere drogere soorten toegevoegd.

Fase 2 Bos van Oss aanplant winter 2024-2025

Deelgebied 2C maakt onderdeel uit van fase 2.

Deels kan hier in winter 2024-2025 of najaar 2025 geplant worden afhankelijk van de verlening van benodigde vergunningen.

Dit onderdeel wordt verder toegelicht in uitwerking C.

Fase 3 - toekomst

De vervolgfase van de uitwerking van het gebied zijn afhankelijk van de mogelijkheden voor grondverwerving en financiering.

3A.
Ten noorden van het landarttalud met zonnebloemen wordt in fase 3 de landtong tussen het natuurbos en de bestaande sloot afgegraven en verbreed tot een flauwe plasdraszone. Hiermee komt het landartobject beter tot zijn recht en is er meer gebiedseigen water te bergen in het gebied.

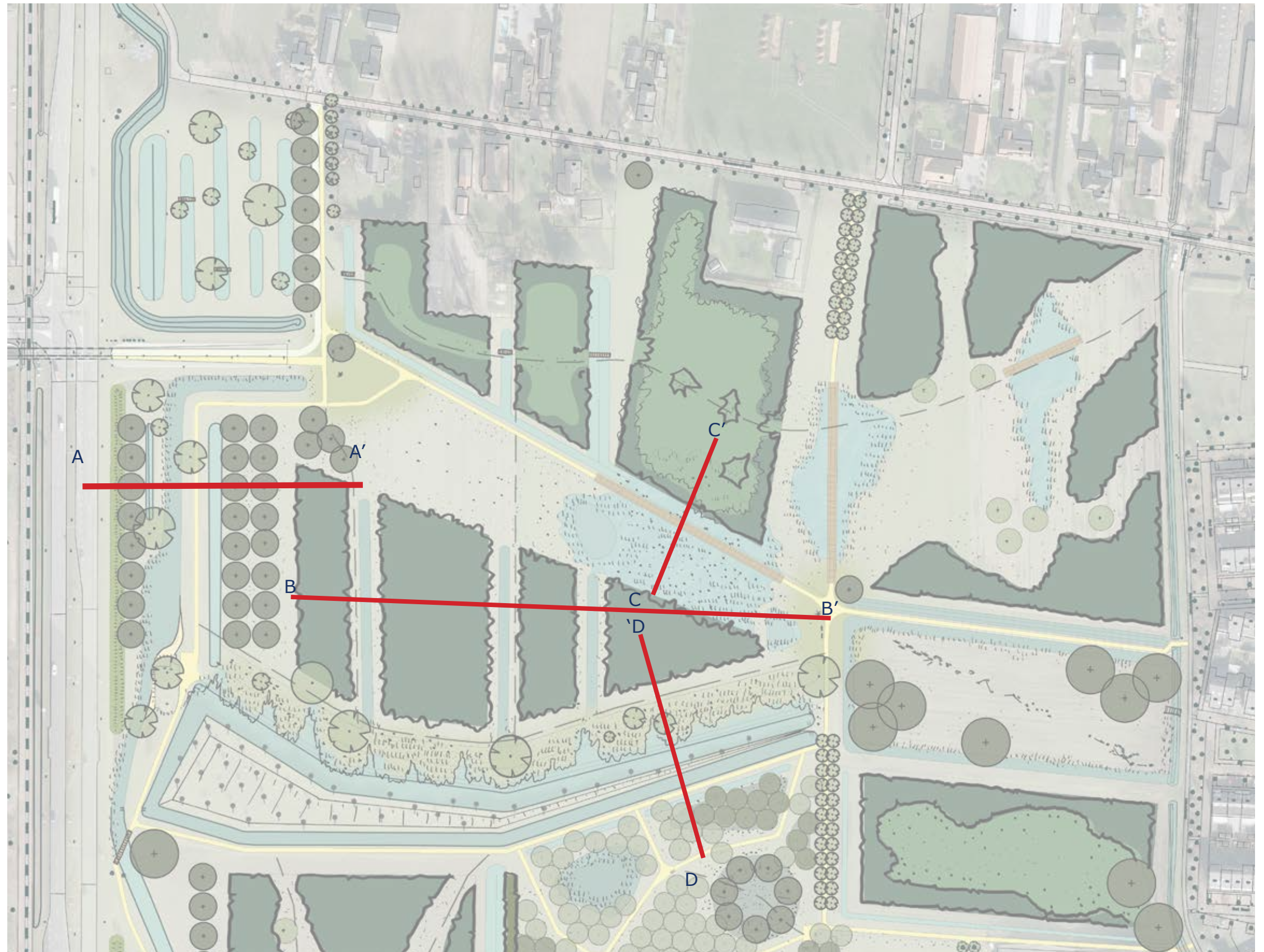
De bestaande speeltoestellen worden verplaatst naar het speeleiland dichterbij de woonwijk (3C)

3B.
Bosvakken 3B kunnen aangeplant worden door het Bos van Oss initiatief.

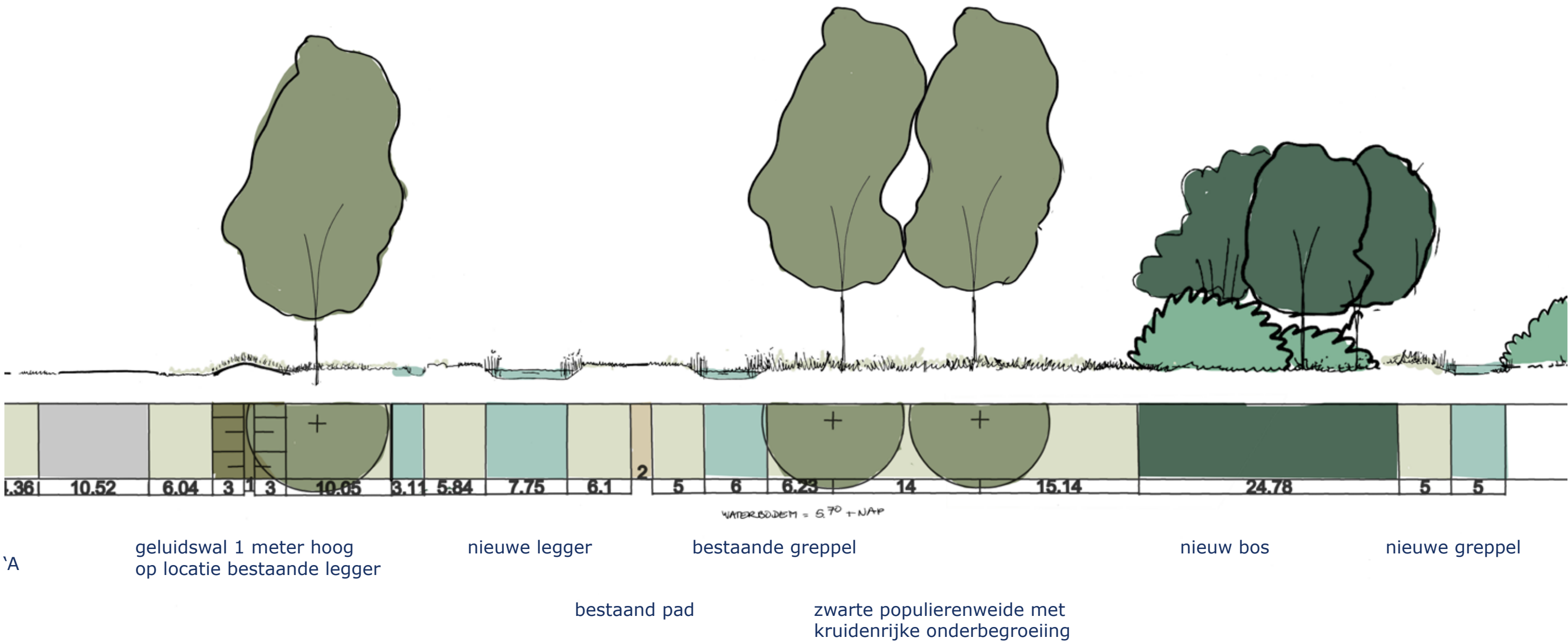
De overige deelgebieden (4) worden, na verwerving, nader ontwikkeld tot boskamers met paden en natuurontwikkeling.

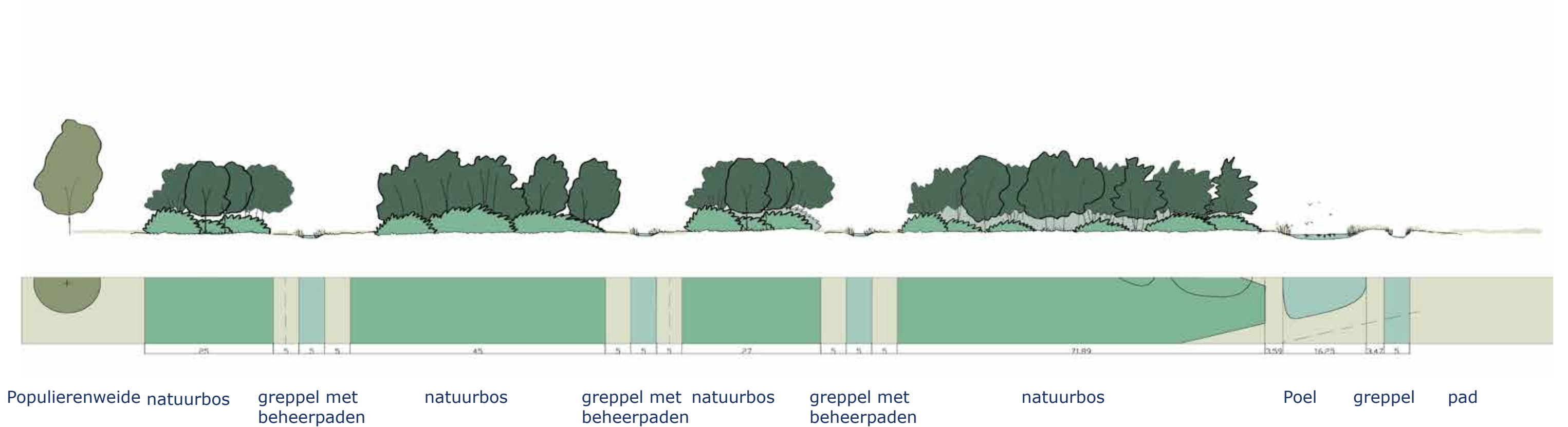
Doorsneden

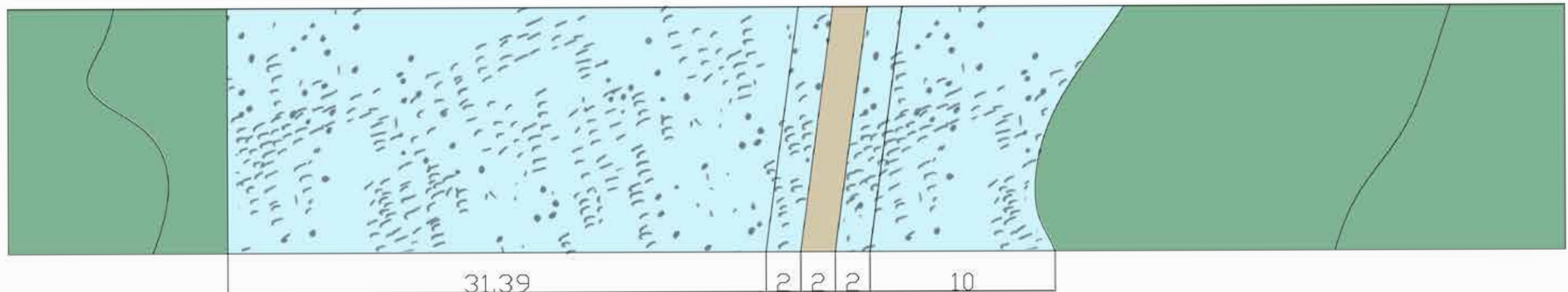
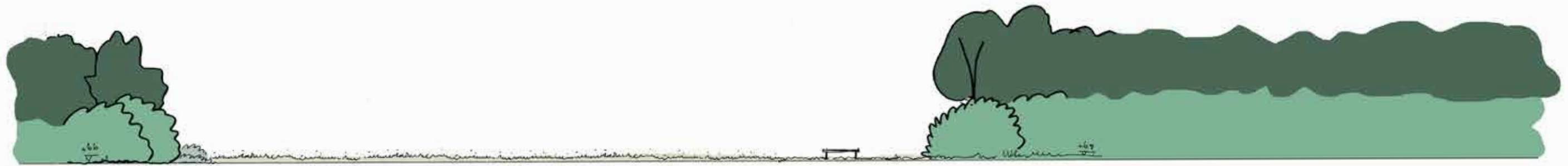
Doorsnede A-A'

Doorsnede B-B' Natuurbos

Doorsnede C-C' Drasse weide tussen natuurbossen

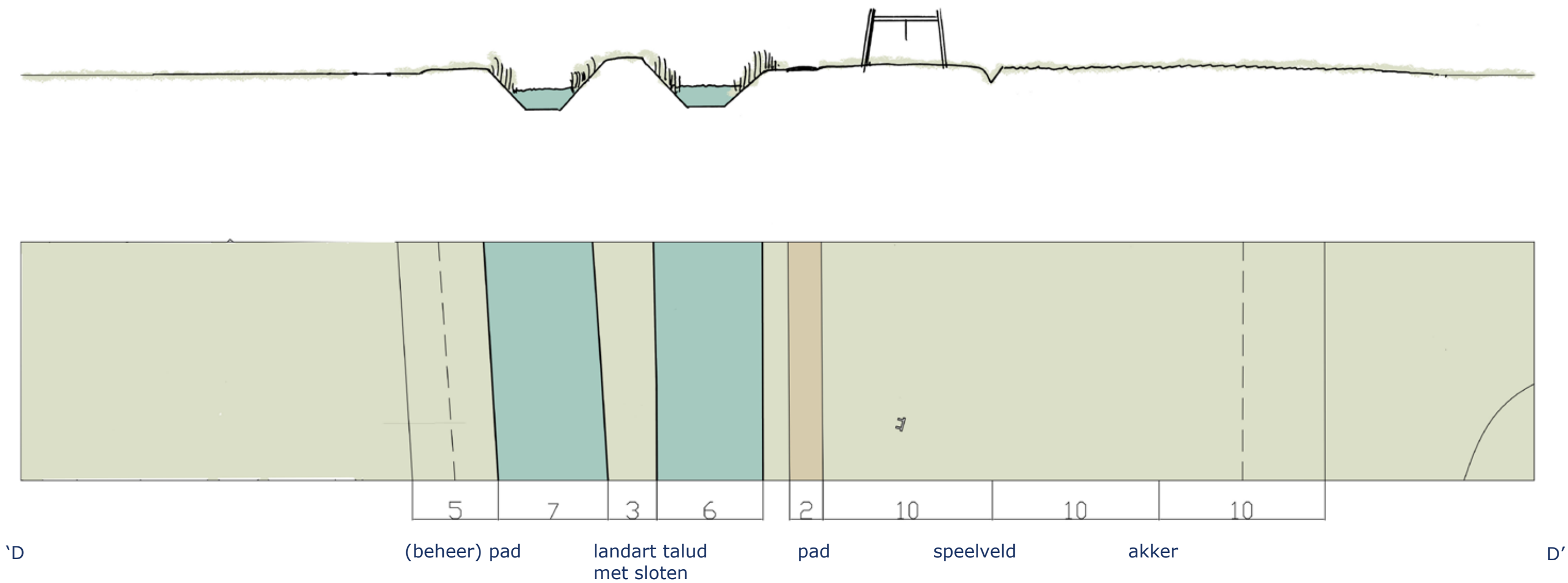
natuurbos

drasse weide

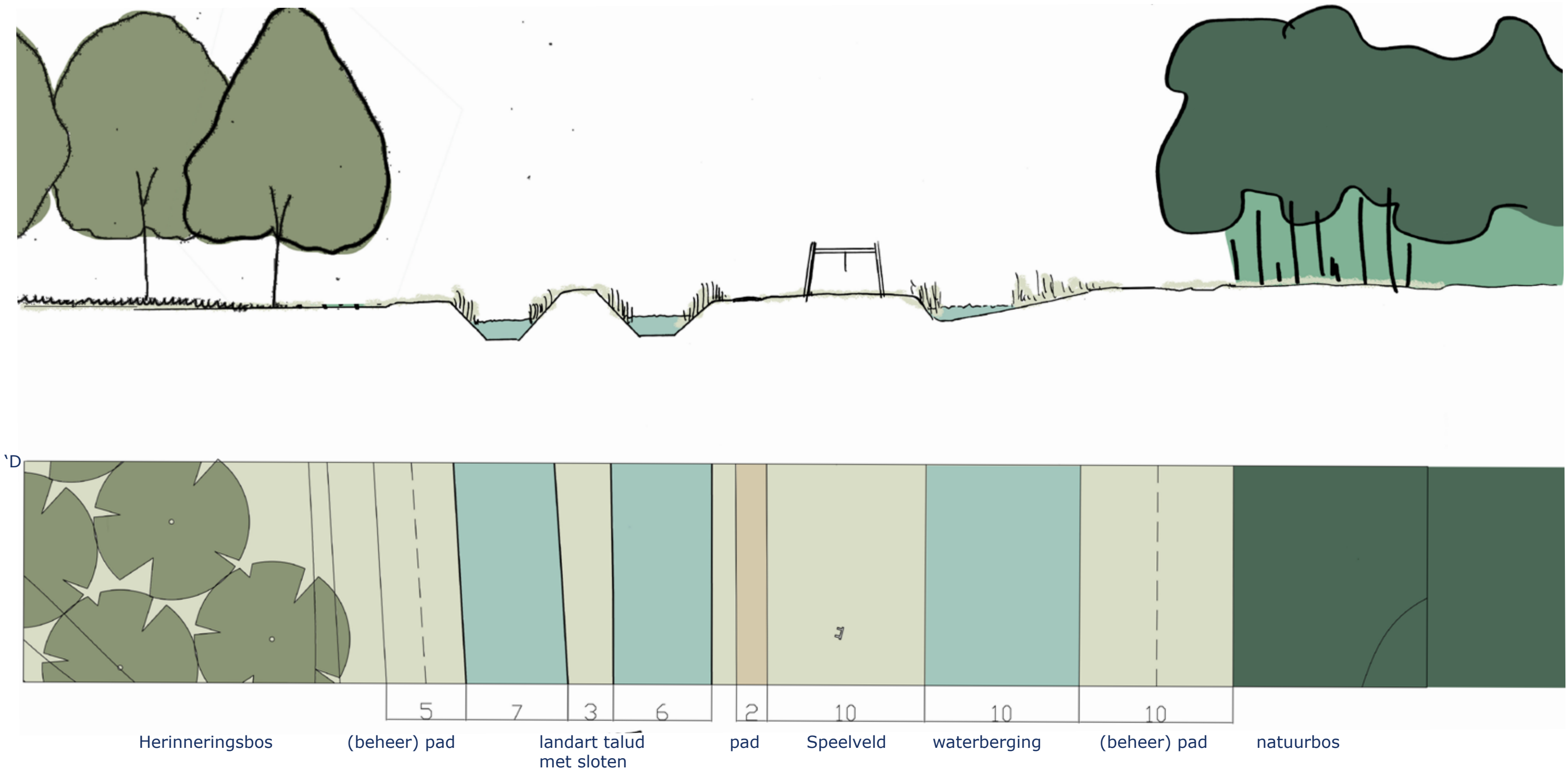
vlonderpad

natuurbos

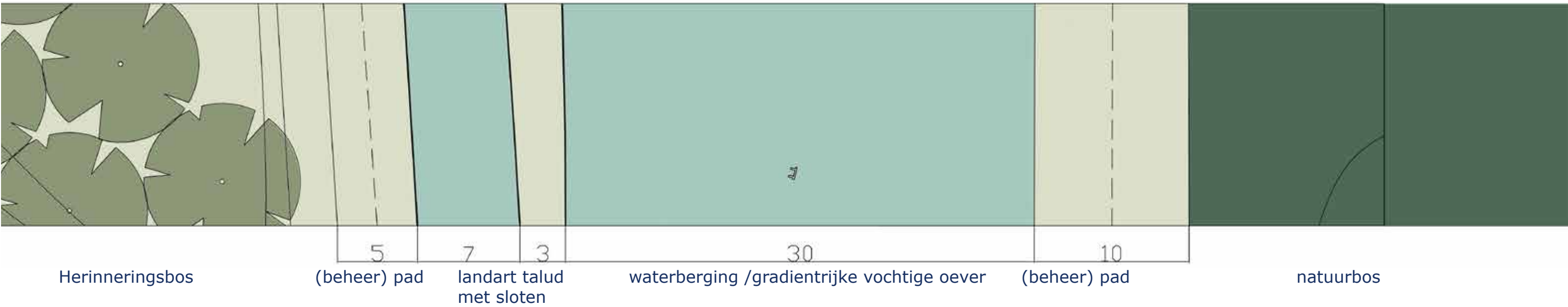
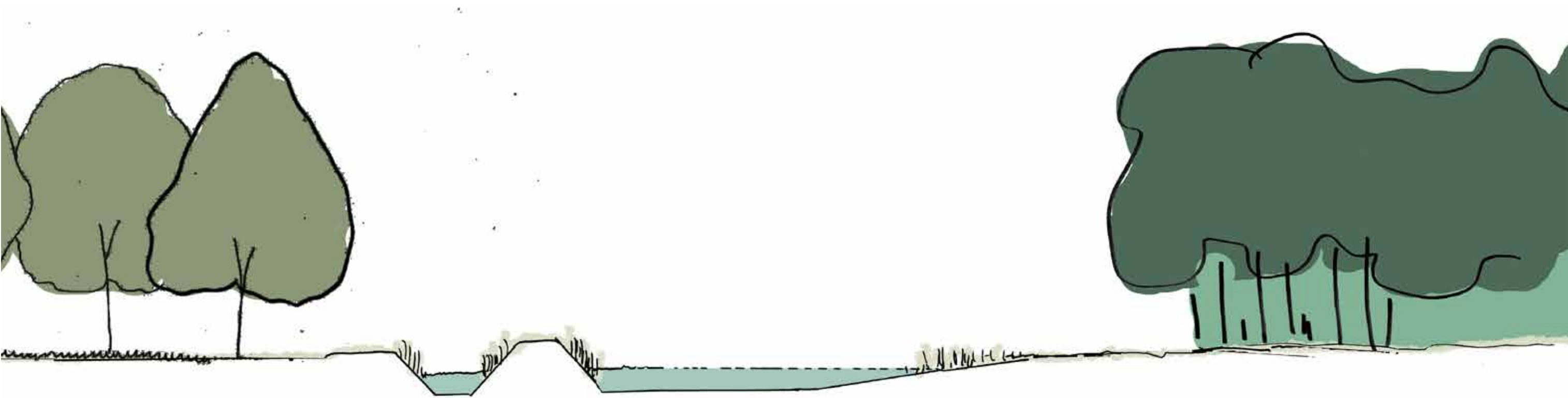
Doorsnede D-D' bestaande situatie

Doorsnede D-D' fase 2: speeleiland behouden

Doorsnede D- D' fase 3 met verbrede watergang

Uitwerking C: Herinneringsbos

Herinneringsbos ontwerp

Op een beschikbaar perceel van de gemeente wordt een Herinneringsbos gerealiseerd. Landschapsbeheer voert het plan uit en neemt het beheer op zich. Bewoners kunnen zich t.z.t. melden voor het planten van een herinneringsboom.

Het perceel is relatief nat.

Om voor het publiek geliefdere soorten zoals linde en eik te kunnen planten worden verhogingen aangebracht met uitkomende gronden uit de poel, de greppel en het cunet van de paden uit het Herinneringsbos.

Het gaat om circa 90 bomen op 1,5 hectare.

Aan de zuid- en westzijde wordt het Herinneringsbos afgeschermd met een boszoom.

Bij de entree aan de oostzijde zijn fietsleunhekken, een informatiebord en een bank ontworpen.

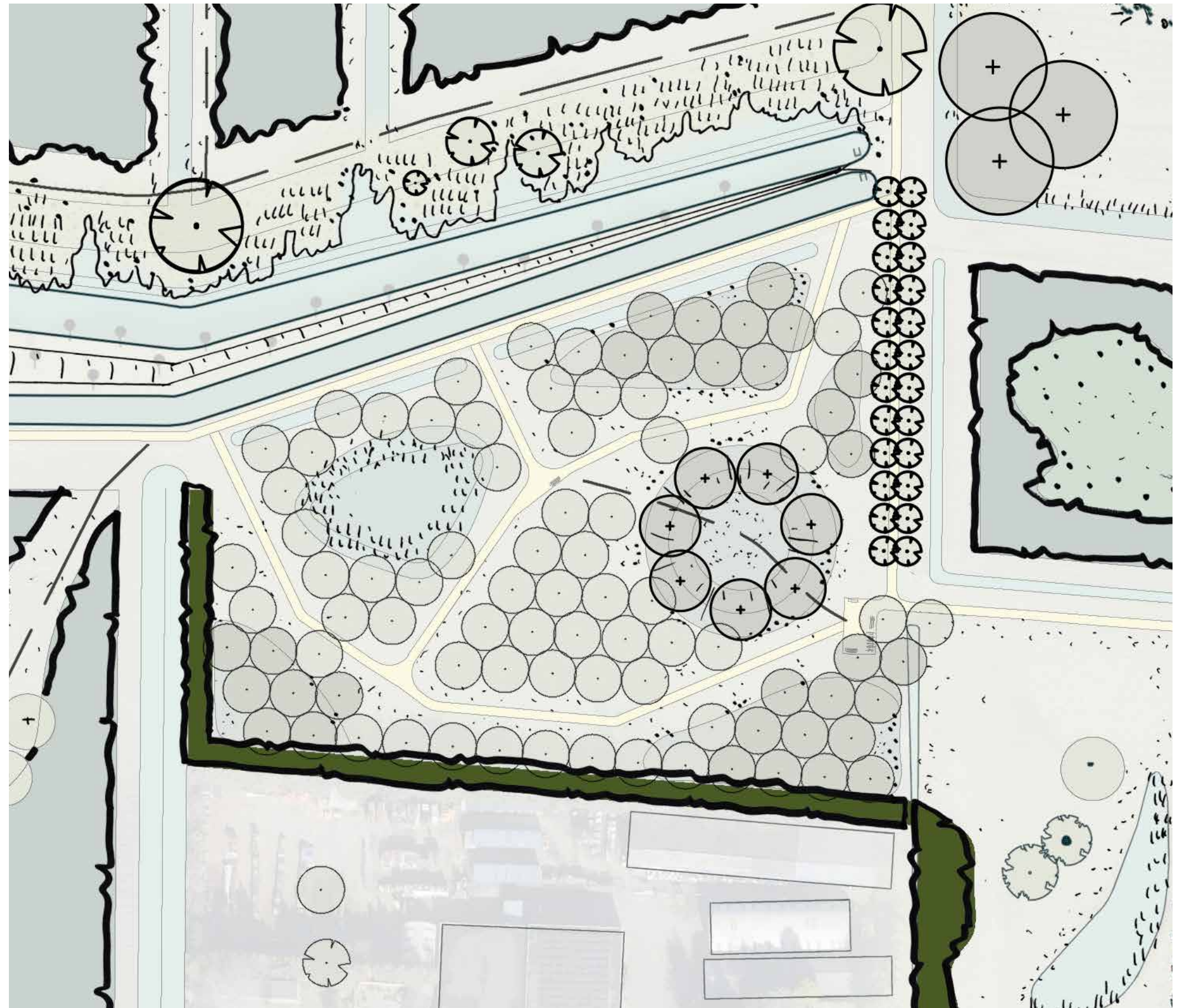
Herinneringsbos - houtwal

Houtwal|bosplantsoen

Breedte: minimaal 5 meter

Soorten:

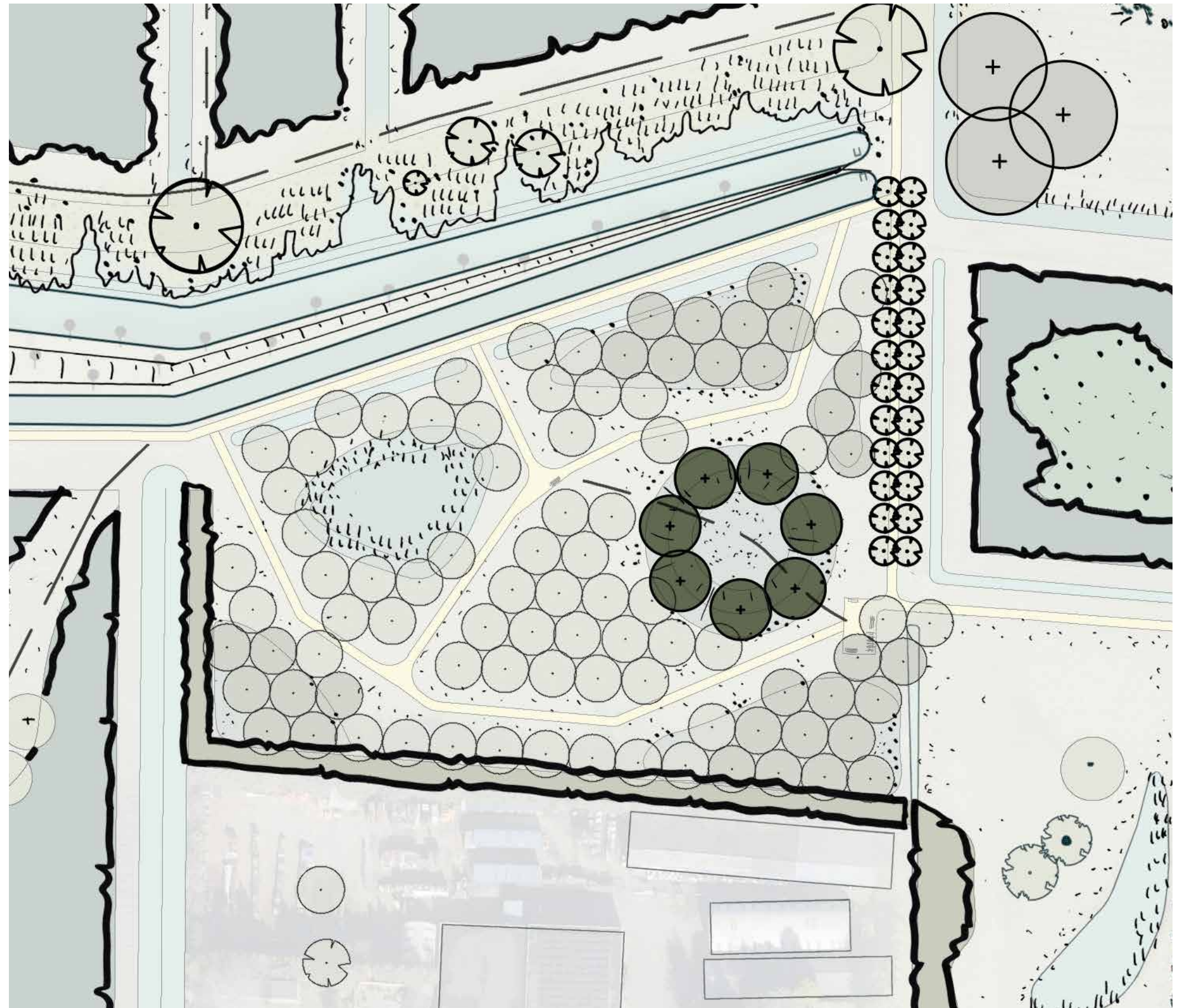
- Eik
- Flapperiep
- Esdoorn
- Vuilboom
- Meidoorn
- Hazelaar
- Vlier
- Veldesdoorn

Herinneringsbos - Lindebomencirkel

Kring van Lindebomen op verhoging
van 50 cm

soort: *Tilia cordata*

Herinneringsbos - hoogteverschillen

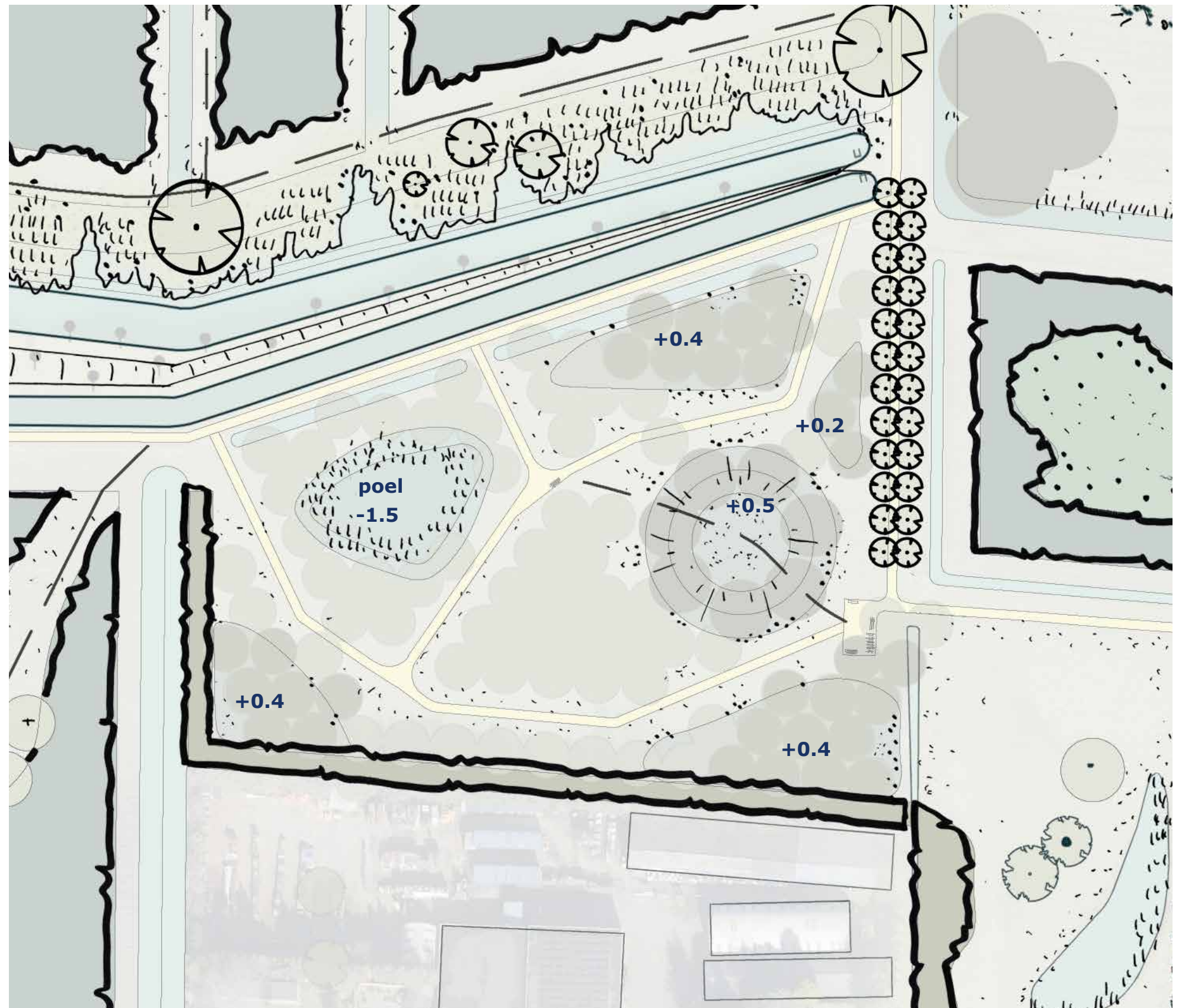
Poel en verhogingen

Poel

- oppervlakte:
- diepte: tot 1,5 meter

Verhogingen ten behoeve van drooglegging bomen

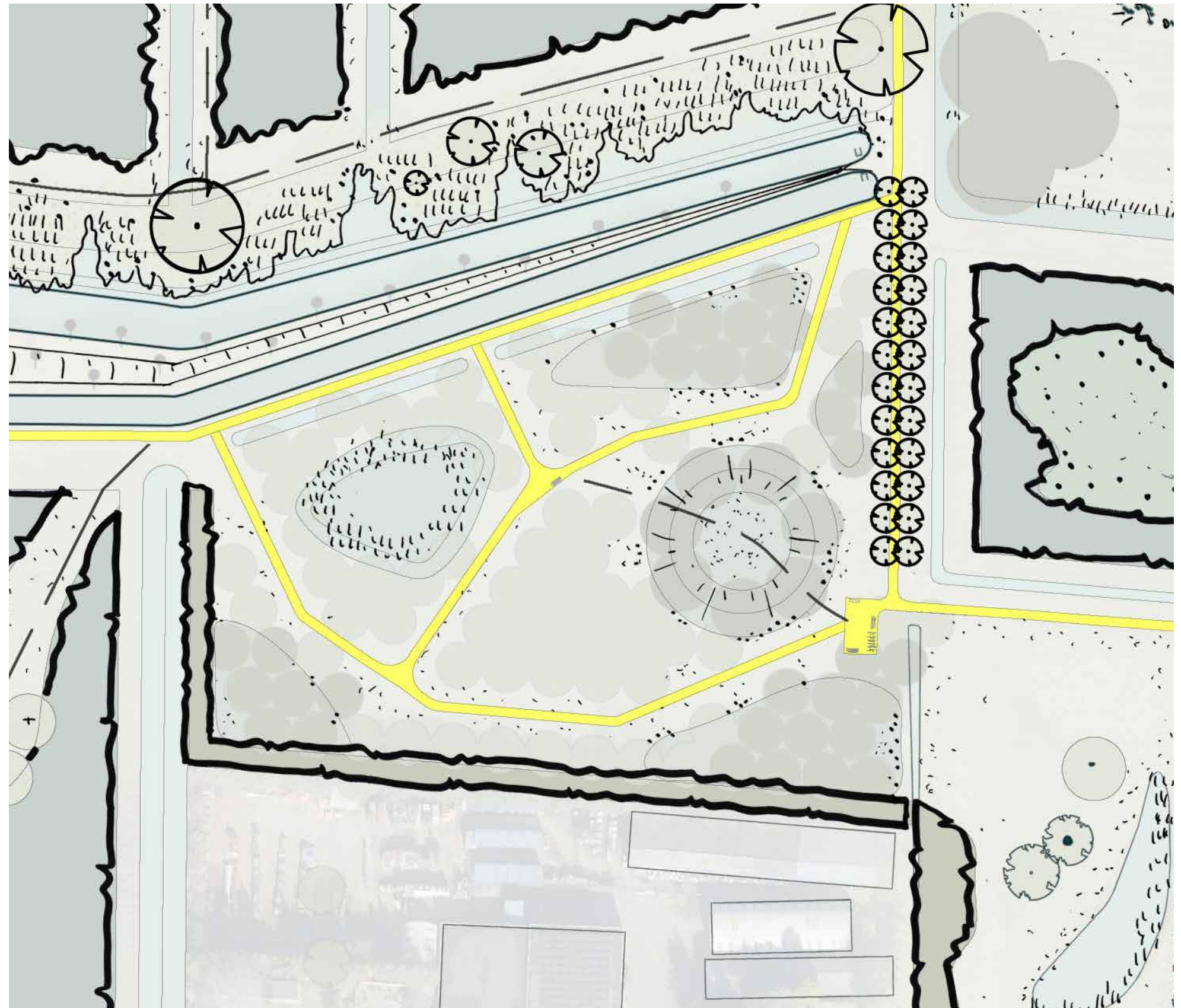
- 40 tot 50 cm
- flauwe taluds van minmaal 1:4

Herinneringsbos - wandelpaden

Padenstructuur

- Halfverharding als bestaande paden
- Breedte = 2 meter

Herinneringsbos - bomen

Herinneringsbomen

- Publiek kiest zijn eigen herinneringsboom.
- Bomen te planten door derden(IVN).
- Uitzetten/ uitgeven per batch van ongeveer 20.

Totaal ongeveer 90 bomen.

Spelregels

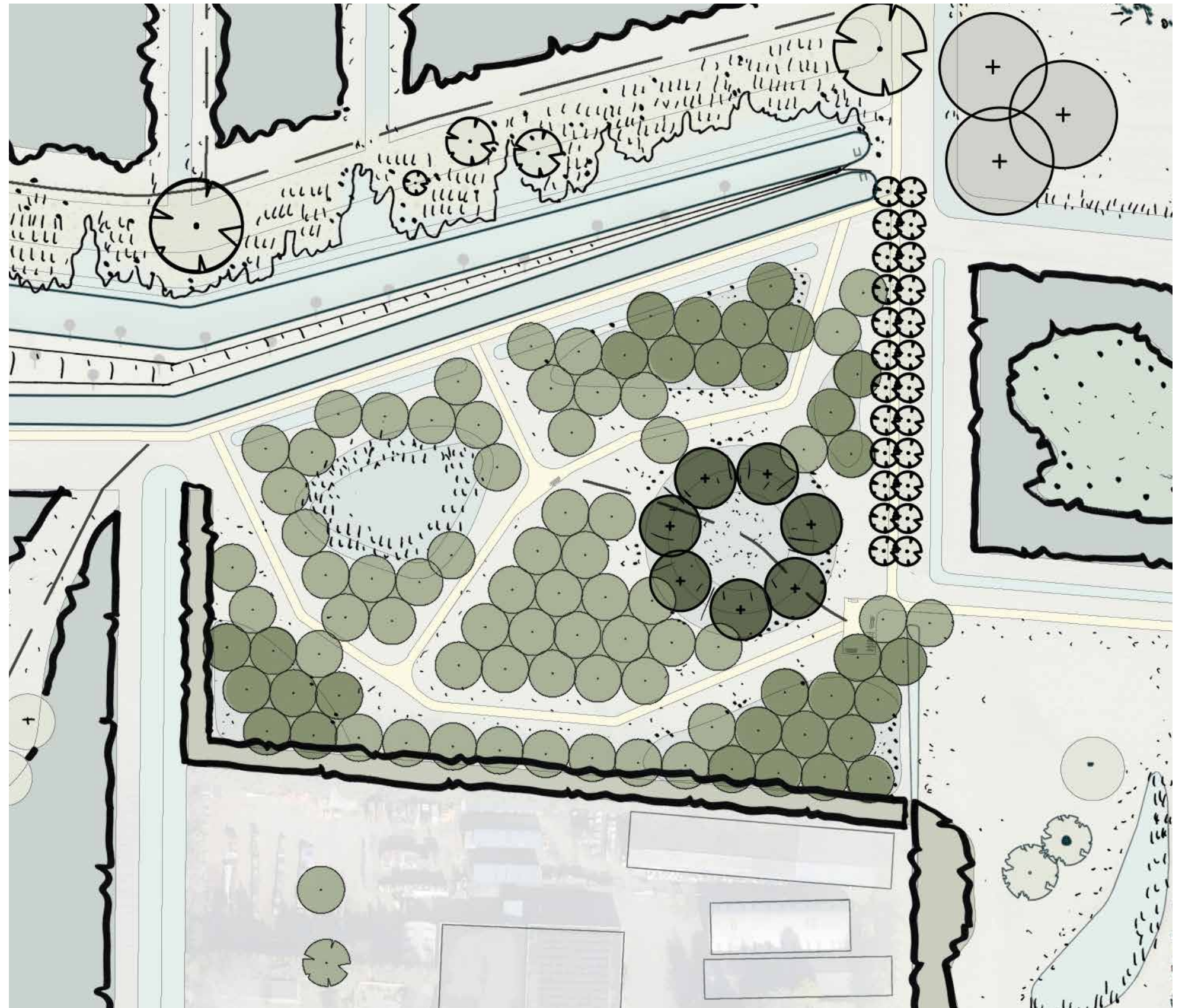
- Onderscheid tussen bomen op hoge delen en lage delen.
- Afstand tussen bomen 10 meter.
- Driehoeksverband.

Soorten hogere delen

- Zomereik
- Winterlinde
- Zomerlinde
- Haagbeuk
- Tamme kastanje
- Zoete kers

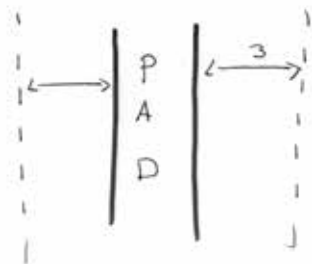
Soorten lagere delen

- Zachte berk
- Es
- Els
- Fladderiep
- Zomereik
- Zwarte populier

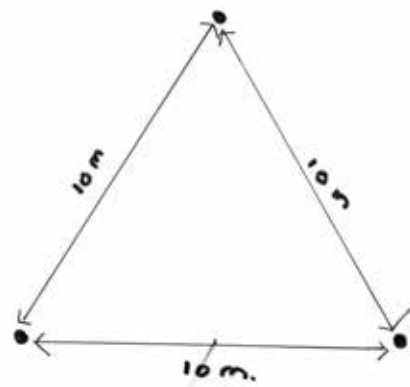

Herinneringsbos plantconcept

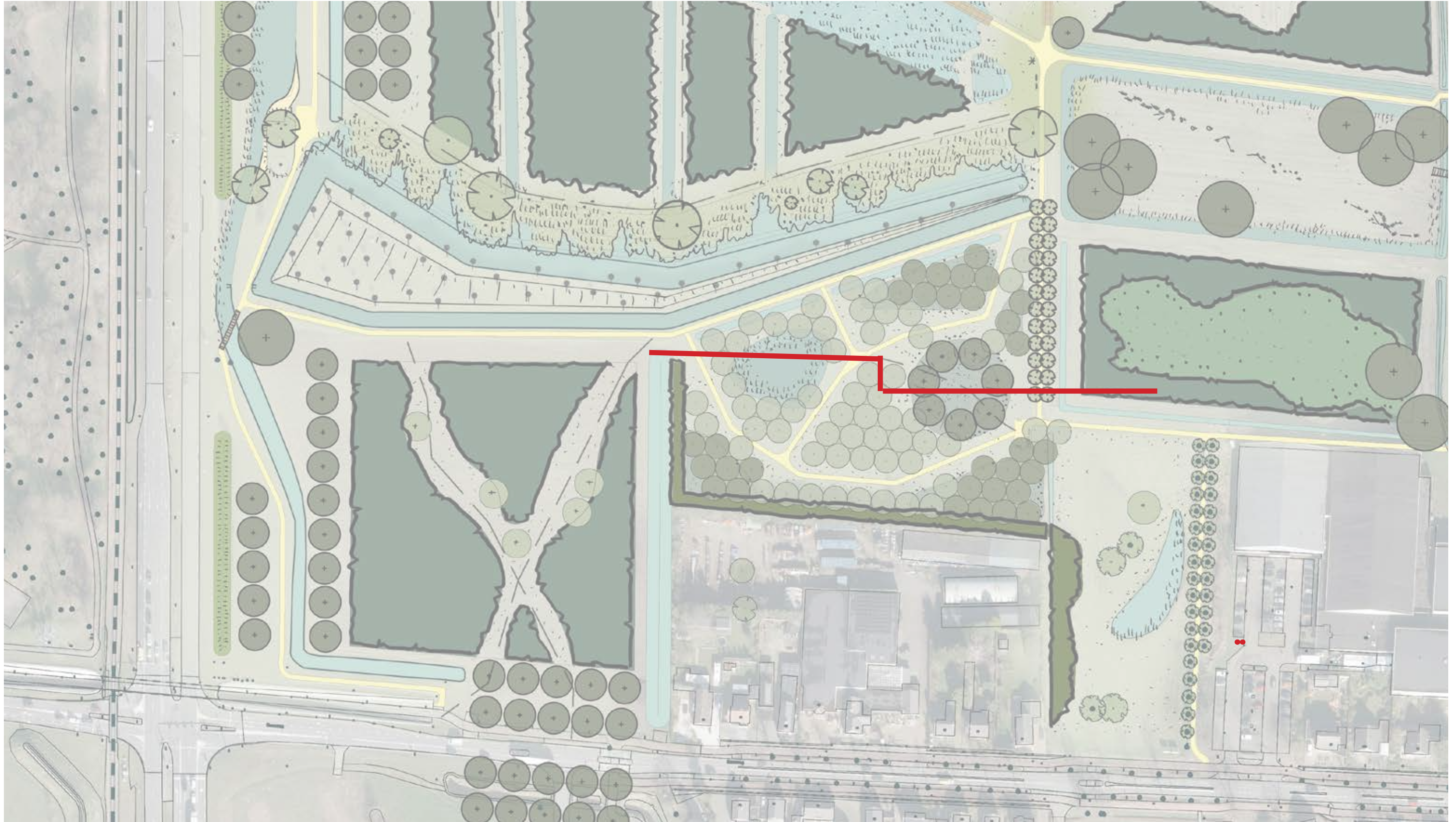
Spelregels planten bomen

3 meter afstand tot pad

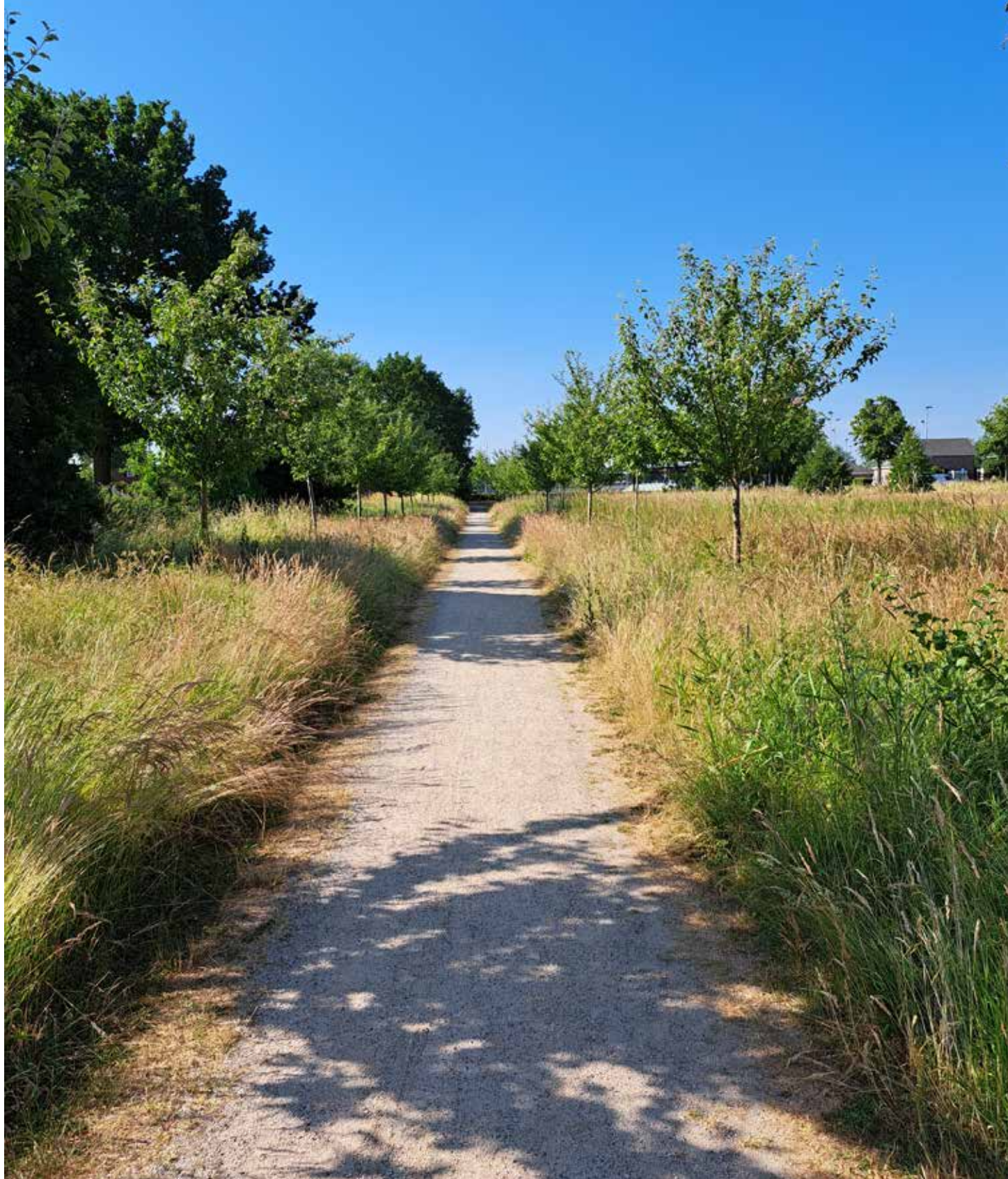

Ontwerp Herinneringsbos in context

Doorsnede Herinneringsbos

Titel:	Spaanderstraatse akkers Bos van Oss - Groen blauw raamwerk
Opdrachtgever:	Gemeente Oss
Uitgevoerd door:	Kruit Kok Landschapsarchitecten
Projectarchitect:	Esther Kruit
Ontwerpteam:	Esther Kruit, Mariëlle Kok, Marieke Dingemans, Vera Oosterling
Projectnummer:	L2305
Documentnummer:	L2305 R005e
Datum locatie:	29 10 2024 Eindhoven
Adres:	Eindhoven Strijp-S SWA 4.013 Torenallee 45 5617 BA Eindhoven 040-2516114 Oss Raadhuislaan 2a 5341GM Oss 0412-624468
Website:	www.kruitkok.nl
Email :	esther@kruitkok.nl

